

Hrvatska riječ

formativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. ISSN 1451 - 4251

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

Subotica, 25. travnja. Cijena 20 dinara, izlazi petkom

Broj 13

Intervju: Lazo Vojnić Hajduk

Reforma medija

Žurnalizam
po mjeri
države

**Mali savjeti za bolji život:
Sredstva sa Vašeg računa dostupna su
Vam na bankomatima 24 časa dnevno,
a podizanje novca i plaćanje možete
vršiti na svim šalterima Banke,
kao i na svim prodajnim mjestima,
bez obzira u kom kraju svijeta se nalazite.
Vaša viza za ceo svijet je Viza kartica
Vojvođanske banke.**

**VOJVOĐANSKA BANKA
KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI**

• DDOR NOVI SAD • AD

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

- PROLJETNI POPUST 20%
- MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA
- PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%
- GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Manjinska nacionalna vijeća
Prakticiranje demokracije.....6,7

Mediji u svjetlu novih zakona
Odkrivena vrata predsjednika vlade...8,9

Ivan Torov
Iskušenja tek dolaze.....10

Hotel »Panonija«
Na rubu izvanrednog stanja.....11

Intervju
Lazo Vojnić Hajduk.....12-14

Reportaža: Srijemski Karlovci
I Bacchus bi se tu odmarao.....16,17

► FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANI:

photomino.com

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne
Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićeve 4

ADRESA REDAKCIJE:
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov
(predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac,
Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav
Milanković, Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela
Tonković

V. D. DIREKTORA I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Vesela Laloš, Nikola
Perušić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić, Mirko Sebić,
Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK: Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR: Thomas Šujić

TAJNICE REDAKCIJE: Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/21-414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

EMAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.03.2003. godine

Zakon i mediji

Izvanredno stanje je ukinuto. Nakon gotovo mjesec i pol dana – priopćio je srbijski premijer – razriješeno je ubojstvo premijera Đinđića, brojni kriminalci su pohapšeni, prekinut je lanac rasturača droge. Državni vrh akciju Sablja sada usmjerava, također smo saznali iz premijerovog obraćanja javnosti, k financijskom i privrednom kriminalu, pirateriji, falsificiranim invalidskim mirovinama i raznim drugim ukorijenjenim oblicima organizirane otimačine na ovim prostorima.

Rado bismo tome dodali i borbu protiv medijskog kriminala, jer svo je zlo, prijetimo se, počelo i održavalo se, između ostalog, zahvaljujući i medijima koji su, kao prethodnica pravim mecima, ubijali riječju.

Nešto su, međutim, utihnule najave da će se raskrinkavanje sprege između vlasti, kriminala i lažnih patriota proširiti i na stvaraoce ozračja da je činiti zločin sasvim normalno, čak poželjno u određenim uvjetima. Dva su bivša direktora nacionalne televizije, nekadašnje »TV Bastilje«, iza rešetaka, ali desetine i stotine drugih medijskih falsifikatora i dalje neometano čekaju »slobodnu novinarsku riječ«, pa da o svemu prozboru na sebi svojstven način.

Svi ti novinari koji su u godinama iza nas revnosno »otkrivali« dječje oči nanižane na nit, »fotografirali« djecu na lažnim grobovima, montirali tisuće i desetke tisuća razdraganih mitingaša od nekoliko stotina prisutnih i, u novije vrijeme, skrivali se iza komentara, recimo, porno glumica, do sada su se provukli bez ogreboti – ne. A, ima ih, kao što ih je i tada bilo, u mnogim medijima i na svim razinama, pa i u svim sredinama.

Isto je i s političarima. Oni koji su se oduvijek isticali svojim antieuropskim i anticivilizacijskim nastupima, prozivali izdajnicima svakog tko budućnost nije vidio uz Bjelorusiju i Irak, prijetili, sada u Skupštini Srbije na sav glas trabunjašu o ljudskim pravima, europskim standardima i poštivanju zakona. Sva je sreća da TV prijenosa skupštinskih sjednica ovih dana nije bilo, narod bi se svega naslušao.

O medijima se proteklog tjedna dosta razgovaralo, a oko predloga novog zakona ukristili su stavove novinari i političari. Zakon o informiranju konačno je donijet, ali neke pojave u medijima ne mogu se regulirati ovim zakonom, nego jednim drugim – krivičnim.

Z. P.

Svim čitateljima pravoslavne vjeroispovijesti
Uredništvo »Hrvatske riječi« čestita Uskrs

TJEDNIK

ČETVRTAK, 17. 4.

Hrvatska: Isplata naknade
Srbima za oduzetu imovinu

NEDJELJA, 20. 4.

Rasim Ljajić: U zatvorima nije bilo
kršenja ljudskih prava

PETAK, 18. 4.

Colin Powell: Vlada Srbije
učinila impresivan
napredak

PONEDJELJAK, 21. 4.

Miroslav Radić, optužen za zločin
u Vukovaru, predao se policiji

UTORAK, 22. 4.

Nataša Mičić: Ukinuto izvanredno
stanje u Srbiji

SUBOTA, 19. 4.

Boris Tadić: Budućnost vojske
SCG u Partnerstvu za mir

SRIJEDA, 23. 4.

Privatizacija »Beopetrola« -
ugroženo vraćanje imovine NIS u
Hrvatskoj

TKO JE KOME MIO

Za razliku od Hrvata, Srbi ne vole jedni druge. **Dr. Zoran Milivojević**, psihoterapeut, »Blic«, 17. travnja 2003.

POŽELJNI TURISTA

Bilo bi lijepo kad bi g-đa Del Ponte sljedeći put u Hrvatsku došla kao turist. **Ivica Račan**, premijer RH, »Vjesnik«, 17. ožujka 2003.

»ČIČA« NEĆE U ZAGREB

U Zagreb nisam išao zbog svoje tetovaže Draže Mihajlovića na levoj ruci. Što se mene tiče, ja tamo nikada i neću da idem. **Milan Gurović**, košarkaš, »Svet«, 17. travnja 2003.

PRERANO ZA BRČKANJE

Taj sretan trenutak još nije došao jer još ima istraga koje se moraju provesti i optužnica koje se moraju podići. **Karla Del Ponte**, haaška tužiteljica, u odgovoru na turističku ponudu, »Vjesnik«, 17. ožujka 2003.

FEDERALIZACIJA, PA ŠTO?

Nema razloga za strah od federalizacije Srbije, jer regionalizacija nije to. S druge strane, šta fali federalizaciji? Nije ona opasna ili negativna po državu. I Amerika je federalna, ima 50 država i to joj ne smeta da bude jedinstvena i moćna. Švajcarska ima kantone, Italija i Španija imaju i pokrajine i regije i republike, Nemačka ima pokrajine, i sve to funkcioniše tako da su to najrazvijenije zemlje Evrope. Praksa najrazvijenijih zemalja dokazuje da je regionalizacija najbolji i najefikasniji način organizovanja i razvijanja države. Ne smeta jedinstvu i nema veze sa separatizmom. Države koje su imale nevolje sa separatizmom rešavale su ga na taj način što su tim regijama, pokrajinama, republikama davale veća ovlašćenja i mogućnost da same uređuju svoje odnose i odlučuju o svojoj sudbini. Time su sprečavale separatističke ideje i pobeđivale ih. **Mile Isakov**, potpredsjednik Vlade RS, »Dnevnik«, 20. travnja 2003.

fikasniji način organizovanja i razvijanja države. Ne smeta jedinstvu i nema veze sa separatizmom. Države koje su imale nevolje sa separatizmom rešavale su ga na taj način što su tim regijama, pokrajinama, republikama davale veća ovlašćenja i mogućnost da same uređuju svoje odnose i odlučuju o svojoj sudbini. Time su sprečavale separatističke ideje i pobeđivale ih. **Mile Isakov**, potpredsjednik Vlade RS, »Dnevnik«, 20. travnja 2003.

IZ RUKE U RUKU

Budućnost Bošnjaka više ne zavisi od dobre ili loše volje srpskog ili crnogorskog naroda jer je od pre neki dan sve u rukama Evrope i Amerike. **Sulejman Ugljanin**, šef koalicije Lista za Sandžak, lokalna Regionalna TV iz Novog Pazara, 19. travnja 2003.

NEŽELJENA USPOREDBA

Neki analitičari mi sugeriraju da ne bi bilo loše kad bi se hrvatska policija malo »srbizirala«. Moram priznati da sam bio iznenađen takvom konstatacijom i sugestijom. Zbog čega? Ne vidim niti jedan razlog ili element koji bi me naveo da se kompariram sa Srbijom. Ne samo u borbi protiv kriminala, nego i u bilo kojem drugom procesu. Skloniji sam usporedbama s Austrijom, Njemačkom i drugim zapadnoeuropskim zemljama. Ako se uzmu podaci o broju ubojstava i broju riješenih najtežih kaznenih djela, onda smo po tim statističkim podacima daleko bliže Njemačkoj nego Srbiji. Evo opet jedan službeni podatak — stopa razriješenosti ubojstava, uzimam njih jer je riječ o najtežem kaznenom djelu, u Srbiji se kreće na oko 65 posto, u Hrvatskoj je iznad 95 posto, u Njemačkoj 94 posto, a u Mađarskoj oko 89 posto. **Šime Lučin**, ministar unutarnjih poslova RH, »Slobodna Dalmacija«, 19. travnja 2003.

NIKUD BEZ ČASTI

Vojvodina je tradicionalno u emociji i svesti svakog Crnogorca doživljavana kao simbol bogatijeg života i drugačijeg, razvijenijeg i tolerantnijeg sveta. Mnogi Crnogorci su svojevremeno u Vojvodini našli svoj dom i časno doprinoseći njenom ukupnom razvoju prenosili istovremeno i ljubav i poštovanje prema novom zavičaju i na nas u Crnoj Gori. **Milo Đukanović**, crnogorski premijer, »Blic«, 19. travnja 2003.

Dujizmi

///Povijest se ponavlja. Nas opet nigdje nema.

///Nitko rat nije htio, ali ljubav prema pravdi je bila jača.

///Da nije bilo bankarskih afera, bankari bi bili nepoznati.

///Put u Haag je dug ali historijski.

Dujo Runje

Piše: Milivoj
Prčić

*Budući da
hrvatska kaza-
lišna scena u
Vojvodini i
Crnoj Gori
praktično ne
postoji, jer
nema profe-
sionalnih
redatelja, niti
glumaca,
nužno je radi
ostvarenja kul-
turne
autonomije u
ovom
segmentu,
logistička
pomoć matične
zemlje,
Republike*

Hrvatska kazališna scena u Vojvodini ne postoji

Od kazališta do - ničega!

Vrlo je teško u vrijeme kada se po gradovima naše domicilne države uživo igra Shakespeareov Magbeth, govoriti o potrebi oživljavanja hrvatske kazališne scene u Subotici i cijeloj Vojvodini, u krajevima gdje žive Hrvati, koji žude, nakon svih tragedija u živo viđenih posljednjih dvanaest godina, za dramom, komedijom ili mjuziklom, moguće i operetom.

Budući da je čovjek polivalentno biće, kazalište mu je i pokraj svih elektronskih i inih medija potrebno, kako bi lakše podnio tjeskobu i tlak života.

SAMO KULISA: Danas kazalište na hrvatskome jeziku, niti najjednostavnija kazališna scena praktično ne postoji u Subotici, s izuzetkom predstave »Ždričac zlatne grive«, koja je i najzaslužnija, uz veliki napor i neumornog pregaoca Rajka Ljubića, što uz ono Dečje pozorište/Gyermekszínház, sada stoji i Dječje kazalište, a na Narodnom pozorištu/Nepszínház, od nedavno je i natpis, kod repertoara: Narodno kazalište. Posljednja je predstava igrana 2000. godine »Vrag u Tavankutu«, u režiji spisateljice Tanje Pavišić a u najnovije vrijeme, u dječjem kazalištu adaptacija narodne priče iz zbirke Balinta Vujkova, »Ždričac zlatne grive«, u režiji Rajka Ljubića, uz veliku pomoć osiječkih kazališnih stvaralaca. Prije toga je HKC »Bunjevačko kolo«, koji ima binu i dvoranu, sve uvjete, dakle, u režiji sada već pokojnog Josipa Baića »Bajusa«, u periodu 1994-1998. spremio i uspješno igrao komade iz narodnog života Matije Poljakovića, »Jedna cura, sto nevolja«, »Ode Bolto na ogled« i komad iz građanskog života »Nitko i ništa«, te adaptaciju priče pokojnog Josipa Klarskog »Ilija Troskot i njegova dica«.

Ovo sve je imalo značajnoga uspjeha ovdje i u Hrvatskoj, na godišnjim smotrama amatera u Hercegovcu i u mjestima Slavonije. I to bi bilo sve u periodu od 1987. do 2002. godine: premalo u svakom pogledu za petnaest godina! Na žalost, nije puno bolje bilo niti u periodu 1956-1987, s rijetkim izuzeci-

ma, kada je nakon dobijene NIN-ove nagrade za književnost 1984. dramatiziran komad po romanu Petka Vojnića Purčara »Odlazak Pauline Plavšić«, zatim nekoliko lakih komada Ivice Jakočevića i Pavla Bačića, primjerice »Albin bircuz« koju sada igra HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, jer je najznačajniji hrvatski pisac za kazalište Matija Poljaković bio pod embargom. Dok je bio ravnateljem Narodnog pozorišta/Nepszínház, pok. Josip Buljovčić, upriličio je više gostovanja zagrebačkih kazališnih djelatnika 70-ih godina, bilo je više gostovanja iz Hrvatske, ali je to sve zamelo »hrvatsko proljeće«. »Zlatno doba« hrvatskog kazališta u Subotici 1945-1956 ostalo je davnost iza nas. Isprva kazalište se i zvalo Hrvatsko narodno kazalište-Subotica, a prvu predstavu je imalo 28. listopada 1945. komad Mirka Bogovića »Matija Gubec«, redatelj Branka Špoljara, a te sezone je igrano sto predstava.

Ubrzo su stigli komadi Matije Poljakovića, prvo legendarna »Ča Bonina razgala«, igrana više od stotinu puta, potom »Vašange«, »Kao Suncokreti«, »Nitko i ništa«, »Kuća mira«, »Buckanje sa smutipom« i drugi, a na koncu vrhunac, »Par žutih cipela«, koji je igran i u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Pored toga igrani su i »Šokica« Ilije Okruglića-Srijemca, »Mala Floramye« Ive Tijardovića, »Mande« Marina Držića, i ini komadi hrvatskih pisaca. Sada, 2003. godine, na početku novoga milenija, svi znamo da je zgrada kazališta, još uvijek pod nazivom Narodno pozorište/Nepszínház, samo kulisa, i da srpska drama, igra komade s nekoliko glumaca u tzv. Maloj sali, gdje uvijek prijeti urušavanje tavanice.

OČEKIVANJA OD HRVATSKE: Mađarska drama i »Kosztolanyi Dezso«, igraju u »Nepkor-u«, a niti oni se, skupa, ne mogu pohvaliti ozbiljnijim predstavama koje bi imale odjeka dalje od Subotice i okolice, sve do, tako reći, jučerašnjih uspjeha na festivalu profesionalnih kazališta Vojvodine u Kikin-

di (tri prve nagrade). Ključeve Sokolskog doma (kina »Jadran«), općina Subotica je tek jesenas iznudila od osobe kojoj će, svakako, povijest, ako već nitko drugi, suditi. Ako ni zbog čega drugoga, ono stoga što je doslovce upropastio nekoliko kazališnih skupina od Vardara pa do Triglava! Hrvatska drama ili scena NE POSTOJI, unatoč dvorane i bine Hrvatskog kulturnog centra. Ne postoji, stoga što nemamo redatelja, niti profesionalnih glumaca, koji bi pomogli našoj grupi amatera da svladaju neki zahtjevniji komad. Hrvatska nacionalna zajednica kao manjina u Srbiji i Crnoj Gori, apelira na matičnu zemlju, Republiku Hrvatsku, da u ovom pravcu pruži logističku podršku, doslovce, utjecajem na mlađe redatelje s Akademije i par mlađih glumaca, da započnu svoju karijeru u Subotici, eventualno i u Somboru i da to matična država financira, njihove plaće, kao konkretnu pomoć koja će oživjeti kazališni život među Hrvatima u Vojvodini i Crnoj Gori. Da li će to biti putem Matice iseljenika Hrvatske, nekog novog formiranog Vladinog tijela, ili putem uprave za Hrvate u susjednim zemljama koji se ovih dana formira pri MVP Hrvatske, u suštini je svejedno.

To bi bila konkretna pomoć kulturnoj autonomiji Hrvata u Vojvodini i Crnoj Gori, jer za to nemamo kvalificirane ljude, redatelje i glumce, početnike, koji vjerojatno u Zagrebu ne bi odmah nakon Akademije našli angažman, a ovdje bi stjekli sigurnost i utjecali odlučujuće na naše amaterne te zajedničkim snagama revitalizirali hrvatsku kazališnu scenu. Unatoč svim eksperimentima u halama, tvornicama, kamenolomima, majdanima pijeska i na trgovima, kazalište se uvijek vraća u Dionizijev misterij, dvoranu u mraku, koja napeto sluša ljudsku oplemijenjenu riječ, a gledaci izlaze i sami oplemijenjeni, a ne kao svjetina.

Autor je odvjetnik, spisatelj i član DHK

Formiranje manjinskih nacionalnih vijeća

Prakticiranje demokracije

*Mađari i Rusini bez većih problema pri formiranju vijeća * Nesuglasice u rumunjskoj zajednici
Kompromisi kod Slovaka * Nijemci još u dilemi*

Pišu: Vesela Laloš i Nikola Perušić

Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina otvorio je prostor etničkim zajednicama u SCG za formiranje vlastitih rukovodnih tijela i institucija, na čijem vrhu nedvojbeno stoje nacionalna vijeća, neka vrsta parlamenta manjinskih zajednica. Zakon je usvojen početkom 2002. godine, a prvo manjinsko vijeće formirano je u okviru mađarske zajednice već tijekom ljeta. Većina ostalih je vijeća formirala kasnije, a pojedine se ni do danas nisu uspjele dogovoriti oko načina izbora i sastava svojih vijeća. U izvjesnim slučajevima vijeća su bila i povod razbuktavanja nesuglasica, do tada ipak prevladavanih nekakvim kompromisima.

Ni konstituiranje nacionalnog vijeća kod hrvatske zajednice nije prošlo bez potresa, ali kako se da zaključiti, ni ostali nisu imuni na konflikte i cijepanja. Prave dimenzije i suštinu takvih sukoba, međutim, biće moguće ocijeniti tek sa određene vremenske distance, kada će se i znati jesu li ti nesporedni tek početničke boljke demokratskog uređivanja vlastitih zajednica.

NIJEMCI:

Nedovoljno za elektorsku skupštinu

Formiranje nacionalnog vijeća kod vojvođanskih Nijemaca pod velikim je znakom pitanja zbog njihove malobrojnosti. Naime, kako je Zakonom predviđeno, za ustanovljenje elektorske skupštine neophodno je 30 elektora, a za svakog elektora treba osigurati po stotinu potpisa. To čini ukupno tri tisuće potpisa, a kako Nijemci u Srbiji ima ukupno 3.154, u što spada i malodobni, kao i stari koji nisu više politički aktivni, onda bi se broj onih s pravom glasa kretao i ispod dvije tisuće. U krajnjem zbiru nedostaje deset do petnaest elektora. Ovdašnji Nijemci nisu, također, ni politički organizirani, te se sve odvija u okviru postojećih udruženja i nevladinih organizacija, kojih trenutačno ima šest, dok su dvije u fazi formiranja.

Kako kaže *Rudolf Weiss*, predsjednik Njemačkog narodnog saveza, prijedlog

Pregovaranje - komunikacijska vještina

njegove udruge je da se umjesto nacionalnog vijeća od postojećih udruga oformi kolegij ili neka krovna organizacija, koja bi mogla putem konsenzusa i na ravnopravnoj osnovi donositi strateške odluke, u svezi s bitnim pitanjima za njemačku zajednicu.

»Ne mora, dakle, postojati formalno to nacionalno vijeće, ali se možemo na drugi način samoorganizirati i uraditi nešto za opću dobrobit time što ćemo surađivati, kaže Weiss. Mi smo takav prijedlog već poslali svim njemačkim udruženjima i pretpostavljam da će ih ona razmotriti, i uskoro odlučiti može li se uspostaviti takva suradnja – na principima ravnopravnosti, konsenzusa i jednoznačnosti.«

Na zajedničkom skupu predstavnika šest njemačkih organizacija iznijet je također, i prijedlog da se potpisi prikupljaju i od drugih građana, koji nisu njemačke nacionalnosti, a koji bi podržali određene elektore.

Stjepan Seder, predsjednik Udruženja za dobrosusjedske odnose »Karlovitc« iz Srijemskih Karlovaca, smatra da ukoliko njemačka zajednica želi imati utjecaja u one četiri oblasti koje su povjerene nacionalnim vijećima – obrazovanje, jezik, kultura i informiranje – onda mora svakako formirati svoje vijeće. »Vijeće je državna

institucija, ono ima svoje ingerencije određene zakonom, što se ne može reći za jednu društvenu organizaciju. Krovna organizacija udruženja, na primjer, neće imati tu nadležnost, i neće moći da iz sistema vlasti djeluje na te oblasti. Budući da imamo taj problem da ipak ne možemo formirati vijeće uobičajenim izborom elektora, rješenje treba tražiti u suradnji sa državnim organima, zajedno sa njima naći način da se to premosti«, kaže Seder.

RUMUNJI:

Vijeće formirano, ali ne funkcionira

Rumunjska nacionalna zajednica je do sada uspjela održati elektorsku skupštinu i izabrati članove Nacionalnoga vijeća, ali ono službeno još nije konstituirano. Očekuje se da to bude koncem travnja, kada bi se trebalo izabrati rukovodstvo i predsjednik.

»Sastanak za formiranje Vijeća bio je zakazan za početak ožujka, ali su zbog izvanrednog stanja u zemlji sve aktivnosti odložene, kaže *Danijel Petrović*, jedan od članova Vijeća. Elektori su izabrani važećom zakonskom procedurom, a od ukupno 98 izabran je 21 član vijeća. Također, i statut je pripremljen, te se čeka samo kon-

stitutivna sjednica, kako bi nakon toga Vijeće moglo početi sa radom«, kaže Petrović.

Jon Čizmaš, predsjednik Zajednice Rumunja u Vojvodini, međutim, napominje da oni ne žele priznati Vijeće, koje je na toj elektorskoj skupštini izabrano, budući da imaju primjedbe i na odluke ministarstva za manjine, ali prije svega na tretman Vlaha iz istočne Srbije, koje država priznaje kao posebnu nacionalnu manjinu.

»U ovoj zemlji postoji 42 tisuće Rumunja, i 17 tisuća Vlaha, koji također pripadaju rumunjskom nacionalnom entitetu. Stav ministarstva i države je, međutim, drugačiji, te je na samoj elektorskoj skupštini odbijeno da se prihvati učešće predstavnika Vlaha iz istočne Srbije. Ministarstvo za etničke manjine u stvari nije dozvolilo da se oni deklariraju kao posebna nacija. Mi napominjemo da ni sama država Rumunjska neće priznati takvo vijeće zbog činjenice da u njega nisu ušli predstavnici Rumunja iz istočne Srbije.«

Čizmaš iznosi primjedu da je Ministarstvo dozvolilo da se kao elektori priznaju i članovi prinudne uprave u Alibunaru, kao i predstavnici kulturno-umjetničkih društava koja se ne vode nigdje u registru. Zbog svega toga predstavnici, odnosno elektori Zajednice Rumunja, napustili su elektorsku skupštinu.

RUSINI:

Uspješno do konsenzusa

Nacionalno vijeće Rusina formirano je koncem protekle godine, a članovi Vijeća, ukupno njih 18, izabrani su na temelju dvije kandidacione liste. U okviru ove zajednice postoji neslaganje oko nacionalnog statusa Ukrajinaca, za koje dio smatra da pripadaju rusinskom nacionalnom korpusu, dok dio to odriče.

»Stoga imamo neku polovičnu situaciju, ali ipak uspjeli smo postići konsenzus oko najvažnijih stvari, kaže predsjednik Nacionalnog vijeća Rusina *Rafael Ruskovski*. Do sada su održane tri sjednice Nacionalnog vijeća. Posebno nam je važno što smo uspjeli bez velikih svađa i ubjeđivanja podijeliti sredstva koja su nam prosljeđena iz Sekretarijata za nacionalne zajednice i Sekretarijata za obrazovanje i kulturu. Naš je stav da se nacionalne zajednice trebaju financirati samo preko projekata, a ne automatski, tako da razna udruženja i organizacije financijsku pomoć mogu dobiti samo ako imaju neki valjan i konkretan projekat. Do sada smo uspjeli dva milijuna,

koliko je osigurano za rusinsku zajednicu, podijeliti onima koji imaju što ponuditi i uraditi, bez većih problema«.

SLOVACI: Dogovor nakon sukoba

Predsjednica Nacionalnog vijeća Slovačke nacionalne manjine *Ana Tomanova Mikanova*, govoreći o samom konstituiranju, kaže da su sa sastavljanjem listi krenuli prošlog ljeta, nakon usvajanja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Postojao je prijedlog da se napravi zajednička lista u koju bi bile uključene sve nevladine organizacije i da se u odabir vijećnika ide putem stručnosti, a ne po principu regionalne zastupljenosti. U prilog tom stavu je išao argument da će Vijeće raditi u četiri zakonom definirane oblasti – kulturi, školstvu, javnom informiranju i službenoj uporabi jezika. Stoga su i predlagani mladi stručnjaci koji bi davali nove inicijative i rješenja, koji vide probleme i u praksi se time bave. Međutim, s najvećim udruženjem koje okuplja Slovačke Maticom slovačkom, koja je zastupala stav da bi zastupljenost trebala biti regionalna, nije došlo do razumijevanja. Pokrenuta je akcija da svaka regija napravi svoj prijedlog, koji bi bio zajednička lista na kojoj bi bili i KUD-ovi, škole, gimnazije, Matica slovačka i sva druga udruženja građana, pa da se izaberu predstavnici. To je, po riječima Ane Tomanove Mikanove i učinjeno u Banatu i Srijemu, ali u Bačkoj nije, jer Matica slovačka nije pozvala sve ostale predstavnike, već je dala kandidate samo iz svoje organizacije. To je rezultiralo time da su postojale lista A i lista B, koje su izišle 17. siječnja ove godine na elektorsku skupštinu pred 147 elektora. Glasovanje se završilo rezultatom od 20:9, čime je pobijedila struja koja je zastupala princip stručnosti, dok je lista Matice slovačke pretrpjela gubitak. Međutim, za razliku od Hrvata i Mađara, Slovaci neće imati Izvršni odbor svog Nacionalnog vijeća, već postoji radno tijelo za pojedine oblasti. Potpredsjednici se odabiraju po regionalnom principu, od njih troje su dvoje predloženi sa liste Matice slovačke, a u samim odborima su mahom članovi liste A koja je pobijedila prilikom odabira vijeća.

Nakon ovih dešavanja, kako kaže Ana Tomanova Mikanova, nema više podijeljenosti po listama, radi se na zajedničkom programu jer se shvatilo da neki poduzetnik ili zanatlija nije u mogućnosti voditi

odbor koji zahtijeva stručnost i kompetentnost. U samom Vijeću postoji pet diplomiranih pravnika s obje liste koji su zajednički radili na pripremi statuta, dodaje Tomanova Mikanova. Neugodne scene nesporazuma, nesuradnje, napuštanja sastanaka time nije bilo, a odluke se donose prostom većinom.

MADARI:

Bez potresa u Vijeću

Predsjednik Nacionalnog vijeća Mađarske nacionalne manjine *Laszló Józsa* također se odazvao pozivu da se osvrne na konstituiranje Vijeća. Kao što je poznato Demokratska stranka vojvođanskih Mađara, stranka *Andrása Ágostona* dovela je u pitanje ustavnost samog Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, ali je ustavni sud odbacio tu žalbu. Ova struja nije sudjelovala u prikupljanju potpisa za elektore, te se nalazi izvan Mađarskog nacionalnog vijeća. Józsa kaže da je za razliku od hrvatske zajednice, u kojoj političku utakmicu vode dva partnera koji se mnogo manje razlikuju po svojoj snazi, kod Mađara postoji pet registriranih političkih stranaka, od kojih se Savez vojvođanskih Mađara izdvaja po snazi i utjecaju. Situacija oko osnutka Nacionalnog vijeća iz redova 618 elektora (sa ogromnom većinom SVM), bila je jednostavnija, što se ogledalo u tome da je SVM ocijenio kako bi bilo jako nezgodno obrazovati vijeće isključivo od pripadnika jedne stranke. Smatrali su da bi time sami sebi zadali pretešku zadaću istinskog zastupanja cijele zajednice, te su, očekujući otpor od strane onih stranaka s kojima nemaju dobro iskustvo političke komunikacije, odlučili ne zauzimati sva mjesta na listi kandidata. Otprilike je trećina tih mjesta ostavljena za razgovore s vjerskim i omladinskim organizacijama, te nezavisne intelektualce i rukovodioce institucija od značajne uloge u informiranju i obrazovanju. »Postojala je određena doza političke samokontrole i samoograničenja i zbog toga smo izašli na elektorsku skupštinu s jednom mješovitom listom. No, istini za volju, nitko nije niti mogao pretpostaviti da je to sastav koji je lišen mogućnosti političkog dijaloga ili rasprave. Ne mislimo da je potrebno sastaviti 'jednourni parlament' i dosadašnja praksa pokazuje kako je ovaj sastav spreman i na oštru političku polemiku i u tome ne samo što ne vidim ništa loše, već je to dobro« – kaže Laszló Józsa. ■

Mediji u svjetlu novih zakona

Odškrinuta vrata predsjednika vlade

*Vlada »dopunila« prijedloge novinara i pravnika * U novom Zakonu o informiranju veća zaštita javnosti nego sloboda medija * Zaštićeni izvori informacija * I dalje bez neophodnog zakona o slobodnom pristupu informacijama*

Piše: Vesela Laloš

Dugo očekivani i još duže najavljivani Zakon o informiranju usvojila je Republička skupština prošlog tjedna, i on bi trebao unijeti više reda i odgovornosti u ovu oblast, ali i omogućiti profesionalniji rad novinara. Od njegove dosljedne primjene ovisiti će, dakako, i njegova efikasnost, ali je činjenica, da je i prije nego što je oživio, dospio pod udar kritika mnogih uglednih novinarskih imena, medija i asocijacija.

»Vlada se u biti opredijelila za neki treći prijedlog, u odnosu na dvije verzije koje je ponudila radna grupa, sastavljena od novinara i pravnika, kaže za »Hrvatsku riječ« novinar Gordana Suša, jedan od sudionika u kreiranju zakona. Moja prva primjedba se odnosi na vrijeme usvajanja zakona. Nije u redu što se on donosi dok traje izvanredno stanje, iako je riječ o jednom izuzetno značajnom zakonu. Mi, dakle, donosimo zakon o javnom informiranju u vrijeme kada nema ni javnog prijenosa iz skupštine. Drugo, u tzv. vladinom prijedlogu čak se 30 odredbi odnosi na prava i zaštitu drugih lica, a samo jedna na zaštitu novinara, i to vrlo uopćeno.«

PRENORMIRANOST ZAKONA: Vladin prijedlog također karakterizira i prenormiranost, te veliki dio zakona u biti predstavlja uputstvo za rad sudova u oblasti informiranja. Time su zaštićena prava građana i državnih predstavnika, dok je zaštititi i pravima novinara posvećen samo jedan amandman.

»Tom prenormiranošću vlada se u stvari vratila na prastari prijedlog koji je sačinio Centar za ljudska prava, a iz kojeg je Vojislav Šešelj u onom inkvizicijskom zakonu uzeo dobar dio odredbi i primjenjivao ih. Sve je, eto, stvar primjene, i to je najveći problem«, kaže Suša. »Prema tome, mi smo sada upućeni na sudove, što mislim da je u normalnoj državi u kojoj su sudovi neovisni doista u redu. Ali, svi znamo da smo daleko od te ideje... Kada se općenito pogleda, u ovom tranzicijskom periodu najgore je u stvari prošla ekipa iz medija. Mi smo htjeli da zakon bude jednostavniji, da bude obvezujući i za vlast i za novinare, ali to definitivno nije tako is-

palo.«

Ona, ipak, napominje da je svakako bolje imati bilo kakav zakon o medijima nego nikakav, i da je u tom smislu njegovo usvajanje značajan momenat. Pozitivan pomak u tome predstavlja i novina da novinari više ne moraju odavati svoj izvor informacija.

Dopredsjednik Republičke vlade zadužen za medije Žarko Korać u povodu komentara na zakonski prijedlog kaže da se vlada svojim pristupom opredijelila za zaštitu slobode informiranja, ali da se vodilo računa i o zaštiti građana, njihovog ugleda i javnog lika. »Mene osobno iznenađuje da ima ljudi koji žele ovu vrstu neodgovornosti – da se čovjek može blatiti ne sa stanovišta procjena, nego netočnih činjenica«, rekao je on nakon rasprave u parlamentu.

OSLOBODITI PRISTUP INFORMACIJAMA: Mnogi medijski poslenici, međutim, smatraju da je ključni dio reforme medijske sfere i njene stvarne demokratizacije, osiguravanje slobodnog pristupa informacijama, što bi trebao biti poseban medijski zakon. Međutim, kada će on biti usvojen za sada nitko ne zna, mada ga nadležni odavno najavljuju.

»Taj zakon je pripremljen, ali imajući iskustvo s usvajanjem drugih medijskih zakona, mi smo unaprijed u Zakon o informiranju ugradili pet-šest odredaba kako bismo se osigurali i obavezali izvore informacija, s tim da se te odredbe izbace kada Zakon bude usvojen. Međutim, vlada je već sada izbacila te naše prijedloge, a ostala je samo odredba koja kaže da su državne institucije dužne svim medijima omogućiti pristup, ali se uz nju ne podrazumijevaju nikakve kaznene odredbe uko-

liko se informacija uskratiti«, kaže o tom problemu Gordana Suša.

Donošenje zakona o slobodnom pristupu informacijama biti će još jedno u nizu usklađivanja domaće legislative sa europskom, ali vjerojatno jedno od najznačajnijih. Taj put su već prošle pojedine države bivše Jugoslavije, a među prvim Bosna i Hercegovina. Usvajanje toga zakona u bosanskim je medijima praćeno najavom, da će od sada svaki građanin, bio novinar ili ne, moći zakucati na vrata premijera i pitati ga koliko je platio američke advokate da negiraju optužbe za korupciju vodećih funkcionera. Našim će novinarima, a građanima pogotovo, eto, ta vrata i dalje biti zatvorena, ne zna se koliko dugo. Doduše, Zakon o informiranju trebao bi i sam proširiti prostor slobode i neovisnosti novinarstva, pa je moguće konstatirati da su premijerova vrata ipak malo odškrinuta.

Zakon o slobodnom pristupu informacijama do sada nije postojao u našem prav-

Kritike javnosti...

U nedavnoj anketi Hrvatskog uredništva Radio Subotice preovlađujući stav, koji su iznijeli sudionici ankete, jeste opće nezadovoljstvo kvalitetom medija. Građani uglavnom navode da im novinari ne pružaju informacije koje očekuju, a prije svega im zamjeraju na nedostatku hrabrosti da se uhvate u koštac sa korupcijom i kriminalom. Medija je svakim danom sve više, a (pravih) informacija sve manje, smatra većina anketiranih građana. Redaju se također zamjerke na neobjektivnost, neprofesionalnost, nezainteresiranost, nedostatak stručnosti i znanja, nedostatak hrabrosti da se prozovu odgovorni političari... Gotovo da se nije čula niti jedna pohvalna riječ za aktualnu medijsku ponudu na lokalnoj, pa i široj razini.

... i obrana novinara

Idealno neovisno novinarstvo po mjeri jedne Amerike ili Europe, kakvo odmah i sada očekuju mnogi građani, je iluzija koju je nemoguće ostvariti iz više objektivnih razloga, smatra stručnjak za politički marketing *Voja Žanetić*. Prije svega, mediji su nam upravo takvi kakvo nam je i društvo. A da bi se uspjeli iščupati iz kandži političkih manipulacija, prvi uvjet je politička stabilnost, što bi dakako smanjilo potrebu političara za miješanjem u rad medija. No, isto toliko bitan preduvjet je stručnost i plaćenost novinara. Siromašnog novinara je mnogo lakše potkupiti nego bogatog, a obrazovanim novinarom je mnogo teže manipulirati nego neobrazovanim, podsjeća *Žanetić*. I na koncu, veći stepen demokratičnosti i etičnosti cijelog društva onemogućio bi zlouporabu medija, ukoliko bi ono (društvo) takve pokušaje definiralo kao zločin, a ne tek kao običan prekršaj.

A istraživanje beogradske agencije Strategic marketing govori da je materijalni položaj prosječnog novinara u Srbiji lošiji od prosjeka standarda ostalih građana. Trećina zaposlenih u medijima nema zdravstveno niti socijalno osiguranje. Petina ima primanja između dvije (!) i sedam tisuća dinara, a trećina između sedam i jedanaest tisuća. U ta primanja spadaju i zarade od dodatnih poslova, jer novinari najčešće rade preko zakonom određenog radnog vremena, odnosno više od osam sati, a taj dodatni rad im se ili uopće ne plaća, ili pak dobivaju samo simboličnu nadoknadu. Najveći broj njih nema svoj stan – takvih je u stvari više od 50 posto – i većina stanuje kod roditelja, ili su u statusu podstanara, dok godišnje odmomore zbog lošeg materijalnog stanja gotovo i ne koriste, a i kad koriste ostaju u svojim domovima, jer za ljetovanja nemaju novca.

nom sistemu, ali nije ga bilo ni u drugim zemljama sve do šezdesetih godina XX. vijeka. Njegovu suštinu čini nastojanje da se pred javnost iznese sve ono što predstavlja posao države, odnosno vlasti, čime se proširuje sloboda informiranja i omogućava da građani dođu do bitnih informacija od kojih ovisi njihova ocjena o radu vlasti, što konačno daje mogućnost stvarne kontrole te vlasti i državne uprave. Time se u stvari osigurava »vlast koja radi javno«, koja je vidljiva, a jedino je ona vlast o čijem se radu dovoljno zna prinuđena biti i odgovorna.

VLAST I GLJIVE: Svaka vlast je u biti poput gljive – najbolje se osjeća u mraku, i stoga nastoji sve odluke donositi tajno, daleko od očiju javnosti, ocjenjuje dr. *Miroslav Radojković*, profesor žurnalistike na Beogradskom sveučilištu. Medijima i javnosti se, dakako, servira samo ono što se želi, a što pomaže stvaranju dobrog

imidža, pri čemu same medije vlast nastoji pretvoriti u vlastiti propagandni aparat. Državni su službenici u tom konspirativnom ponašanju prema građanima posebno ekstremni – davanje najobičnijih, šalter-skih informacija »na žličicu«, po volji i raspoloženju dežurnog birokrate postala je gotovo oficijelna stvar (uz podrazumi jevuću zahvalnost u vidu viskija ili kave za datu uslugu). Nasuprot tome, država je davala sebi slobodu ulazanja u najintimniju sferu života svojih podanika, o čemu rječito svjedoče brojni dosijeji u MUP-u, djelo agilnih »DB umjetnika«.

Zakon o dostupnosti informacija trebao bi sve to izmijeniti. Na svaki podnijeti zahtjev za informacijom novinara ili običnog građanina, a koja se tiče pitanja državnih poslova, nadležni organ ili pojedinac biti će obavezni da odgovore, ili pak upute na instancu koja informaciju posjeduje. Postavljanjem ovakvog zakonskog okvira mediji bi u pravom smislu dobili

Šef Vladinog biroa proziva novinara

Šef Biroa za komunikacije Vlade Srbije *Beba Popović* pozvao je telefonom urednicu Video nedeljnika *VIN* *Gordanu Sušu* nakon njenog intervjua sa potpredsjednikom vlade *Nebojšom Čovićem*, i tom prilikom joj uputio »najgrublje psovke, uvrijede i prijetnje«. Razlog takve njegove reakcije jesu pitanja koja je *Suša* postavila *Čoviću*, a odnose se na *Popovićev* status u Vladi, odnosno Birou za komunikacije. *Popović* je, naime, prisustvovao brifinzi za novinare u Vladi održanim tijekom izvanrednog stanja, iako je ranije bilo najava da je napustio položaj šefa toga

biroa (u vrijeme afere sa navodnim prisluškivanjem Koštuničinog kabineta). Na ovaj ispad *Bebe Popovića* reagirale su novinarske asocijacije, a ANEM je u svom priopćenju istaknuo da je paradoksalno da novinari budu napadani zato što su se usudili potpredsjedniku vlade postaviti pitanje o statusu lica koje drži brifinge za urednike u vladi, ukazujući da čitav slučaj čini posebno opasnim to što je *Gordanu Sušu* napao visoki činovnik Vlade Republike Srbije čiji posao podrazumijeva upravo neposredne odnose s medijima. *Beba Popović* je narednih dana demantirao da je bio grub prema urednici *VIN-a*, ali ne negirajući da ju je pozvao telefonom.

prostor da u ime javnosti budno motre na sve što vlast čini, ili ne čini, doprinoseći realizaciji suštinske demokratizacije države, u kojoj građani kontroliraju i propituju vlast, a ne obrnuto. ■

Srbija na raskršću

Iskušenja tek dolaze

Piše: Ivan Torov,
komentator Politike

Optimisti bi kazali kako je za četrdesetak dana učinjeno toliko da povratka na staro – sve i kad bi netko u vlasti i van nje htio – ne može biti. Pesimisti, pak, poručuju da se otkrivanjem Đinđićevih ubojica, raskrinkavanjem surčin-sko-zemunskog mafijaškog klana i njegove mreže u državnim institucijama, tek zagrebalo po površini.

Štoga od toga se desilo, ono će biti manje važno (ne i nevažno, svakako) od dileme što Srbiji – nakon ubojstva Đinđića, razdoblja emocija, ali i prilično spektakularnog policijskog otvaranja zločinačkog-kriminalnog dosijea Miloševićove vlastodržačke oligarhije, i, logično, popunjavanja zatvora »uglednim« imenima iz svijeta politike, države, tajnih službi, podzemlja, biznisa, čak i estrade – tek predstoji. Koliko će sve što se ispodešavalo od tog kobnog 12. ožujka biti »podsticajno« da se Srbija, njen državni, politički, ideološko-nacionalni, dakle, sveukupni milje, počne korijenito mijenjati?

Optimisti bi kazali kako je za četrdesetak dana učinjeno toliko da povratka na staro – sve i kad bi netko u vlasti i van nje htio – ne može biti. Pesimisti, pak, poručuju da se otkrivanjem Đinđićevih ubojica, raskrinkavanjem surčin-sko-zemunskog mafijaškog klana i njegove mreže u državnim institucijama, tek zagrebalo po površini. Sumnjaju da vlast – usprkos svemu – ima političke volje, a pogotovo energije, da nakon prve otvori i sljedeće stranice srbijanske drame. Oni koji, opet, sebe smatraju realistima, procjenjuju da pravi ispit zrelosti za vladajuću garnituru tek predstoji i da samo od nje zavisi hoće li kapital, stečen na emocijama zbog Đinđićeve pogibije i bilancama policijske Sablje (u izvanrednim, kontroliranim okolnostima), biti uvećan ili prokockan u redovnom, »mirnodopskom« ambijentu.

Nema sumnje, vlada je sada na velikom iskušenju. Mora pokazati koliko je sposobna da ostane na okupu bez svog dojučerašnjeg, nesporo, vodećeg lidera i kohenizone osobe, Đinđića. Svima je jasno

- Zoran Živković nije Đinđićev kalendar, i da će njemu samom biti potrebno da uloži mnogo više napora i vještine nego njegovom prethodniku da homogenizira ekipu koju čine lideri tako raznorodnih stranačkih i ideoloških usmjerenja, ali i osobnih ambicija. Već je izvanredno stanje pokazalo da je lakše kontrolirati i disciplinirati običan svijet, političke partije van vlasti, sindikate, medije, nevladin sektor, nego održavati harmoniju unutar vlade i koalicije DOS. Ispostavilo se da su najnediscipliniraniji u poštivanju pravila izvanrednog stanja bili upravo najistaknutiji članovi vlade. I da je među njima bilo toliko nesmotrenosti, utrkivanja tko će prije i bolje odigrati ulogu policijskih portparola, pokupiti koji poen za svoju stranku, a i međusobnih sukoba, da se povremeno nametao dojam kako je stvaranje konfuzije malte ne osnovni cilj državne administracije. Polemika dvojice potpredsjednika, Čedomira Jovanovića i Nebojše Čovića, bila je i ostala indikator ne baš zanemarljivih podjela, koje se protežu od različitih koncepcija borbe protiv kriminala, (ne)odgovornosti vlade i njenih ministara za lošu premijerovu sigurnost i doskorašnji neshvatljivo tolerantan odnos prema podzemlju, do toga – tko se s kim viđao, pio viski, brčkao u privatnim bazenima, uveličavao mafijaške »prigodne svečanosti«.

Vlada je obećala da će nastaviti s ofenzivom protiv kriminala, čak je neke zakonske elemente izvanrednog stanja pretočila u redovne. Uvjeravala je javnost da će – čim se izvanredno stanje okonča – staviti na tapetu (u parlamentu) i vlastitu odgovornost. I sve bi to bilo lijepo i krasno, čak bi joj moglo donijeti još koji politički poen, da nema jedne, naizgled, marginalne,

a, u stvari, suštinske kvake: svako pokretanje moralne, političke ili – ne daj bože – krivične odgovornosti bilo kog člana kabineta, posebno njenog političko-liderskog dijela, neminovno vodi – gubljenju ionako tanke parlamentarne većine i, prema tome, padu vlade. Još prije nešto više od dvije godine Đinđić je odredio potpredsjednike i ministre isključivo po principu konsenzusa, pa bi eventualne personalne izmjene bile moguće samo ako bi na tako nešto pristao »optuženi« lider ili njegova stranka. Pa se zato dešavalo da ministar ili potpredsjednik vlade javno kritiziraju, čak polemiziraju sa premijerom, a da ovaj naprosto čuti, jer su mu ruke vezane konsenzusom glomazne koalicije 17 strana. Kao što se i sada događa da jedni drugima, čak i u izvanrednom stanju, »vade oči«, ili bar »testiraju živce«, a da se novi premijer jednostavno ne oglašava. Ili, recimo, da se ministar poljoprivrede izvlači iz jedne tragične prometne nesreće – koju je, po nalazima policije, izazvao njegov vozač i to u njegovoj, ministrovnoj, nazočnosti – kao da se ništa strašno nije desilo. Pa ni vladi, ni njenom premijeru ne pada na pamet pokrenuti bar moralnu odgovornost svog ministra zbog bahatosti koja je odnijela jedan mladi život.

I sada takva vlada – koja, istini za volju, ima sve poluge vlasti u rukama, a, ujedno, ne manifestira preveliku želju da i samu sebe propita – planira krenuti u nove krupne poduhvate. Kao što je, na primjer, širenje policijske akcije Sablja na tzv. sistemske mafije, dakle, finansijsku, naftnu, strujnu, duhansku ili onu koja je trgovala oružjem ili, preko nekih »transparentnih« privatizacijskih tendera, prala – prljavi novac. ■

Hotel »Panonija«

Posjeta na rubu izvanrednog stanja

Premijer Milo Đukanović u vojvođanskoj vladi i skupštini * Kako su govorili vojvođanski lideri *

Ukidanje izvanrednog stanja

Piše: Mirko Sebić

Najprije su službenici Banovine licitirali o Njegovoj stvarnoj visini. Jedna je strana tvrdila da je On doista visok onoliko koliko se na TV-u prikazuje dok je druga osporavajući to tvrdila da je riječ samo o držanju u kojem dotični isteže vrat u pozici »gledanja preko visoke ograde«. U prošli petak je Izvršno vijeće i Skupštinu Vojvodine posjetio premijer Crne Gore Milo Đukanović, predvodeći delegaciju crnogorske vlade u kojoj su bili i ministar financija Miroslav Ivanišević, privrede Darko Uskoković i poljoprivrede Milutin Simović.

Premijer Crne Gore Milo Đukanović, koji je stvarno visok onoliko koliko se na TV prikazuje, posjetio je Skupštinu Vojvodine i Izvršno vijeće AP Vojvodine na poziv predsjednika vojvođanske skupštine Nena Čanka. Kako je sam rekao na konferenciji za tisak, bilo mu je veliko zadovoljstvo prihvatiti taj poziv.

VOJVODINA TREĆI SUBJEKT?:

Zvaničan razlog ove posjete je »pokretanje dijaloga o najaktuelnijim političkim pitanjima i mogućnostima ekonomske suradnje Vojvodine i Crne Gore«. Posjeta za primjer na rubu izvanrednog stanja i u okrilju međusobnih optuživanja vojvođanskih stranaka (čitaj Reformisti Vojvodine i LSV) o tome koga je obezbjeđivao materijalno a koga samo fizički Nenad Opačić zvani Neša.

Možda zbog izvanrednog stanja ili čega drugog, tek obezbjeđenje je bilo užurbano i na momente prijeteći ljubazno (»Izvolite gospodo novinari«) tek bilo je tu na malom prostoru i vremenu pregršt izjava za tisak.

»S ljudima koji danas predstavljaju vlast u Vojvodini, današnja vlast u Crnoj Gori je već godinama surađivala, pa nam je zadovoljstvo reći da imamo ravnopravnu poziciju sa stanovišta potencijala moguće suradnje«, izjavio je Đukanović, podsećajući na ono vrijeme kad je vojvođanska oporba

preko Podgorice i Budve dolazila do svoje oporbene riječi, kad je bilo sigurnije održati sastanak oporbenih lidera ili tečaj stranačkih aktivista u Crnoj Gori nego provozati auto Ibarskom magistralom.

Ova posjeta pored svojih protokolarnih i po svemu preliminarnih kontakata ima jedan simboličan ali potencijalno veoma važan segment. Naime, ona podsjeća da je lako moguće u nekoj hipotetičkoj situaciji zamisliti razna savezništva između dvaju Skupština i Vlada. Ona podsjeća naime da Vojvodina predstavlja treći pravni subjekt s predstavničkim i izvršnim tijelom u zajednici SCG. Na to možda nije loše podsjetiti upravo sada uoči pisanja novog Ustava.

»Zajedničko nam je da smo u prethodnom periodu uspjeli ostvariti visok nivo međunacionalne tolerancije. Izuzetno smo ponosni što je Crna Gora jedina od država bivše Jugoslavije koja je uspjela sebe poštediti rata. Sačuvali smo mir u Crnoj Gori tokom čitave prethodne decenijske bure, uspjeli smo zbrinuti veliki broj izbjeglica i raseljenih lica, učvrstati model multietničke demokratije, a to je upravo i karakteristika Vojvodine pa je očuvanje i unapređenje međunacionalnog sklada veoma inspirativna tema za razmjenu iskustava Crne Gore i Vojvodine« – rekao je Milo Đukanović. Iz svega viđenog bilo je jasno da su neke gospodarske teme, kao što su obim i struktura privredne suradnje, tek otvorene ali ne i dublje razrađene. Biti će valjda prilike. Ali je zato veoma indikativna izjava crnogorskog premijera data na zajedničkoj konferenciji za tisak s predsjednikom Skupštine Vojvodine Nenadom Čankom u kojoj se kaže: »Vojvodina ima snažne gospodarske potencijale i predstavlja oličje skladnog i tolerantnog političkog i demokratskog života, zbog čega svatko tko bi želio zaboraviti na značaj Vojvodine veoma griješi«.

Da li se ovdje tek podsjeća na neka vremena, prepuna grubog zaborava, koja su

zauvijek prošla ili se možda opominju neki budući zaboravni političari? Da li to gošpodin Đukanović samo efektno poentira u gostima ili je po srijedi nešto drugo, nećemo morati još dugo čekati da bismo saznali.

LIDERSKI INTERVJU: Dva vojvođanska lidera – jedan predsjednik, a drugi potpredsjednik – dali su intervju uglednim dnevnicima. Jedan beogradskom »Danasu«, a drugi novosadskom »Dnevniku«. Predsjednik Skupštine Vojvodine Nenad Čanak u intervjuu vikend izdanju lista »Danasa« uglavnom je odgovarao na pitanje o benzinskoj crpki, poznanstvu, površnom ili ne, s Nenadom Opačićem i sličnim pikanterijama u svezi s navodnom kriminalizacijom novosadske političke elite. Nenad Čanak je izjavio: »Meni je Miodrag Kostić, predobri i prepošteni 'kum Kole', vjenčani kum, bio mi je i kum na krštenju«.

Drugi vojvođanski lider, potpredsjednik vlade Srbije Miodrag Isakov nije otkrio identitet svog vjenčanog kuma (koji je bez svake sumnje također predobar i prepošten), ali je zato najavio u ime svoje stranke novi zakonski prijedlog: »Reformisti Vojvodine će odmah po prestanku izvanrednog stanja promovirati ideju da se donese zakon o ispitivanju porijekla imovine. Zanimljiv prijedlog koji će vjerovatno teško biti operacionalizirati. A oni koji imaju duže pamćenje sjećaju se slične komunističke akcije sprovedene sedamdesetih godina prošlog vijeka koja je rezultirala većim brojem pozatvaranih drugova gošpodarstvenika.

U utorak je izvanredno stanje ukinuto i logično je pretpostaviti da je od tada stanje normalno. Istog dana Vojvođanska skupština je zasjedala, proračun je rebalansiran, mediji ne treba da se brinu, TV Novi Sad će i bez pretplate biti financirana, dakle zaista sve je postalo normalno. ■

Lazo Vojnić Hajduk, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća

Nema nevažnih pitanja

*Nismo se zatvorili u neku formu * Preduvjeti za školstvo na hrvatskom jeziku teško se rađaju * Još se razaznaju tragovi represije prema Hrvatima * Kloniti se instrumentalizacije medija*

Intervju vodio: Nikola Perušić

FOTO: NILOKA PERUŠIĆ

Veteran raznih akcija emancipacije Hrvata u Subotici Lazo Vojnić Hajdu, ovih dana stupio je na svoju novu dužnost. Kao predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća preuzeo je jednu od najvažnijih uloga među vojvođanskim Hrvatima. Što se dosadašnjeg političkog angažmana tiče, sadašnji odbornik i nekadašnji potpredsjednik Izvršnog odbora SO Subotica, te šef protokola, jedan je od utemeljitelja HKUD »Bunjevačko kolo«, član osnivač Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, zatim Hrvatskog narodnog saveza, predsjedatelj Foruma hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini, predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijance« i »Velikog prela«.

HR: Je li sadašnji sastav Izvršnog odbora HNV konačan ili postoji mogućnost za njegovo proširenje za još neke specifične oblasti?

Izvršni odbor HNV-a je tijelo Vijeća nastalo temeljem Statuta. Članovi Izvršnog odbora su zaduženi za određene oblasti djelovanja koje su definirane Zakonom. To je sada tako. Da li se to može mijenjati – može, a ja bih dodao još i da treba. Usvajanjem Statuta, Hrvatsko nacionalno vijeće se nije zatvorilo u nekakvu formu, niti se je namjeravalo ograditi od vanjskog utjecaja.

Budući da nemamo nikakva iskustva u radu, naša polazišta su definirana spomenutim dokumentima i toga ćemo se držati. Statutom je predviđen Odbor za Statut, kao stalni odbor Vijeća, koji permanentno prati funkcionalnost normativnih akata i Statuta Vijeća, te u slučaju potreba predlaže izmjene i dopune statuta i drugih akata, pa samim tim može

otvoriti i nove specifične oblasti djelovanja u funkcionalnom i organizacijskom smislu, koje ćemo onda sigurno prihvatiti.

HR: Obrazovanje je u ovom trenutku najaktualnije pitanje, s obzirom da je upis djece u tijeku. Ima li dovoljno vremena da se naprave potrebni preduvjeti za normalno funkcioniranje školstva na hrvatskom jeziku u drugim razredima?

Ne znam koje je najaktualnije pitanje, ali znam da nema nevažnih pitanja. Skrb oko obrazovanja biti će trajna aktualna zadaća resornog ministarstva Vijeća. Na čelu djelokruga rada u obrazovanju nalazi se čovjek, koji je prišao ovom poslu profesionalno, koji je pokazao u prethodnom periodu vrlo visok stupanj poznavanja problematike obrazovanja i prava na školovanje na hrvatskom jeziku, kao i veliku spremnost i zauzimanja oko upisa djece, formiranja odjeljenja i osiguranja udžbenika – knjiga na hrvatskom jeziku u školama gdje postoji dobra volja i potreba otvaranja hrvatskih razreda. Preduvjeti za normalno funkcioniranje školstva na hrvatskom jeziku u drugim razredima se teško rađaju. Moramo biti svjesni da se jaz od nekoliko decenija u oblasti obrazovanja na hrvatskom jeziku u SCG, ne može premostiti u kratkom roku. IO HNV postoji tek nekoliko dana. Organizacijski pristup u oblasti obrazovanja nije bio uočljiv u bliskoj prošlosti, niti je ostavio otvorena započeta rješenja. Izvršni odbor u djelu krugu rada obrazovanja u vrlo kratkom roku pristupit će sistematskom rješavanju potreba u sferi obrazovanja. Tu predstoji mukotrpan, stručan

i sveobuhvatan rad, koji mora biti podržan od svih struktura u hrvatskoj manjinskoj zajednici, a dakako i od državnih organa. Aktivnosti ćemo započeti odmah. Odjel za školstvo treba izraditi niz projekata, počevši od projekta u oblasti predškolske naobrazbe pa sve do projekata u oblasti srednjoškolske naobrazbe i studentskih pitanja kako bi u startu imali jasna opredjeljenja za usmjeravanje energije ka ostvarivanju ciljeva. Ne smijemo dozvoliti da zbog nečinjenja ili neznanja budemo prepušteni stihiji i inerciji. Na to nemamo pravo.

HR: Kako će IO HNV sudjelovati u kampanji za upis djece u prve razrede na hrvatskom jeziku?

Mislim da se djeca ne trebaju upisivati u hrvatske škole na temelju određene kampanje. Upis mora biti jedan promišljen, dobro osmišljen posao, bez improvizacije, a pogotovo ne stihijski. Opredjeljenje na upis u hrvatske razrede treba proisteći iz svijesti roditelja i djece, svijesti o pripadnosti hrvatskom narodu. Izvršni odbor će u svojim programima i projektima imati ugrađene aktivnosti za postizanje upravo tog cilja: svijest o nacionalnoj pripadnosti. Upis djece u prve razrede na hrvatskom jeziku počeo je prošle godine. Zahvaljujući Saveznom zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, mi Hrvati priznati smo kao nacionalna manjina i tek sada participiramo pravo na školovanje na materinjem jeziku i crpimo ostala prava iz posebnih zakona koji se odnose na obrazovanje. Drago mi je saznanje da u našoj zajednici postoji dosta velik angažman u animiranju djece za upis u prve razrede. Događaju se aktivnosti koje direktno ili indirektno potiču i hrabre djecu i roditelje na slobodno i dragovoljno opredjeljivanje za upis u hrvatska odjeljenja. Izvršni odbor je u nekom dijelu preko svojih članova već sada nositelj tih aktivnosti, a u narednom periodu sačinit ćemo određena snimanja stanja na terenu, sistematizirati rezultate, ugraditi ih u srednjoročne u dugoročne programe i tako djelovati.

HR: Kakvim informacijama raspolažete o zainteresiranosti za upis djece u odjeljenjima na hrvatskom nastavnom jeziku iz drugih krajeva Vojvodine?

Prekratko je vrijeme (nekoliko dana) rada Izvršnog odbora, da bih mogao na ovo pitanje meritorno odgovoriti. Informacije sa kojima raspolazem nisu baš toliko obes-

hrabrujuće, da bi se morali razočarati. Hrvati u Vojvodini očekuju, s pravom, našu aktivnost i podršku, a ja se nadam da će je ubrzo i dobiti. Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća zato i postoji da pruži sveobuhvatnu potporu interesima svih Hrvata u Vojvodini, a dakao i u cijeloj državi.

HR: Kako će izgledati rad IO HNV? Hoće li postojati ured koji će zainteresirani moći svakodnevno kontaktirati, ili će to biti samo rad po sjednicama?

Statutom je određeno sjedište HNV u Subotici, u Preradovićevoj ulici broj 4. Na toj adresi je Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«. Podrška koju HKC »Bunjevačko kolo« daje HNV-u je od osobitog značaja, jer da te podrške nema, HNV bi bio u velikoj i dugoj neizvjesnosti glede poslovnih prostorija. Oslanjajući se na rečeno, Izvršni odbor HNV-a će imati svoj ured zajedno sa Uredom HNV-a, gdje će zainteresirani moći svakodnevno kontaktirati. Uređivanje kancelarija je u tijeku i čim budu spremne i useljene, izvijestiti ćemo javnost o tome.

HR: Da li su rukovodeće funkcije u HNV i IO profesionalne ili volonterske?

Temeljem Statuta sve funkcije u HNV-u i funkcije u Izvršnom odboru su volonterske. Profesionalno će raditi Ured HNV-a i predsjednik Izvršnog odbora, čim se za to stvore uvjeti, a dotle je sve na volonterskoj osnovi. Nadam se da će sve strukture, od kojih će u mnogome ovisiti budućnost

ovakvih institucija, razumjeti obvezatnost profesionalizma u radu, te financijski podržati i potvrditi takav status.

HR: Jedan od resora u IO HNV je i službena upotreba hrvatskog jezika. Hoće li postojati prevodilačka služba i kako stojimo sa stručnim kadrovima za lektorske poslove?

Tko malo bolje poznaje našu hrvatsku zajednicu lako će zaključiti kako se u svim sferama života razaznaju tragovi dugogodišnje represije Hrvata na ovim prostorima. Još do jučer smo bili »fantomska nacija« u bivšoj državi, narod bez prava i identiteta. Hrvati – proganjani, ubijani, šikanirani, diskriminirani, žigosani, obespravljeni za Miloševićeva režima – nisu bili poželjan narod. Takvo stanje nije trajalo kratko. Bilo je to više od jedne decenije. U tako dugom periodu i u takvom ozračju nacionalnog linča Hrvati u SCG izgubili su sve što bi se moglo nazvati nacionalnom infrastrukturom. Entuzijazam pojedinaca i nacionalni zanos u kulturnim udrugama bili su jedina uporišta nacionalnog identiteta. Danas u novim uvjetima sve je drugačije. Mi Hrvati imamo zakonsku utemeljenost za djelovanje, formirali smo Nacionalno vijeće, a u Vijeću tijela koja će izvršavati zadate poslove. Službena uporaba hrvatskog jezika i implementacija hrvatskog jezika u život hrvatske zajednice, uključuje i niz drugih prava. U organizacijskom poduhvatu predvidjeli smo poseban Odjel sa spomenutim sadržajem. Lektorski poslovi

Centričnost ili nužda

HR: Zašto su svi članovi IO HNV iz Subotice?

Kao što je poznato najveći broj Hrvata je po popisu iz 2001. godine koncentriran u Subotici. Razlozi za odabir Subotičana u Izvršni odbor je praktične prirode ili još bolje rečeno, razlozi leže u velikoj financijskoj neizvjesnosti glede potpore HNV-a. Naime, ako su članovi izvan Subotice, svaki sastanak zahtijeva značajne troškove, koje Izvršni odbor ne može podnijeti. Nedolasci na sastanke blokirali bi rad Izvršnog odbora i na taj način nanosili ogromne štete zajednici. Zvuči malo tvrdo, ali je istinito. Siguran sam da izvan Subotice ima sposobnih ljudi koji bi mogli biti zastupljeni u bilo kojem resoru u Izvršnom odboru. No, u Izvršnom odboru ima mjesta, nepopunjenih, mjesta pročelnika Odjela i drugih segmenata u IO HNV, pa se u ovom prvom organizacijskom pojavljivanju mogu naći i biti zastupljeni članovi naše zajednice iz svih krajeva države.

imaju posebno mjesto. Postojanje ili ne postojanje kadrova direktno je vezano sa onim što je rečeno u prethodnim rečenicama

HR: Zna se da će HNV davati mišljenje o raspodjeli sredstava iz državnog proračuna za razne projekte. Hoće li HNV imati i svoj zasebni proračun kojim će upravljati?

Na drugoj redovitoj sjednici HNV imenovana je zasebna Komisija za dodjelu i raspodjelu financijskih sredstava iz državnog proračuna. Sastav komisije obećava pravednost, jer se u njoj nalaze pored Izvršnog odbora, predstavnici iz svih institucija, organizacija i udruga u hrvatskoj zajednici. Mišljenje ove komisije bit će meritorno za realizaciju zamolbi upućenih povodom raspisanih natječaja od strane državnih tijela. HNV će imati svoj proračun, kao što ga imaju sve registrirane institucije. Taj proračun je potreban radi izvršenja programa i planova izvršnih i radnih tijela Hrvatskog nacionalnog vijeća.

HR: Kakva će biti uloga IO HNV i njegovog resornog odjela za informiranje u odnosu na medije na hrvatskom jeziku u Vojvodini?

Informiranje u hrvatskoj zajednici nepo-

sredno treba biti vezano za izgradnju nacionalne svijesti, prožeto izgradnjom demokratskog i civilnog društva, koje se oslanja na iskustva razvijenih demokratskih zemalja. Ostvarivanje poželjnog položaja informiranja na hrvatskom jeziku ne postiže se zabranom ovakvog ili onakvog načina informiranja, nego prvenstveno institucionalnim rješenjima koja isključuju zloupotrebe i monopole, bilo iz sfere tržišta, bilo monopola koji se svode na propagandu interesa političkih struktura. Informativna strategija hrvatske manjinske zajednice na ovim prostorima mora se kloniti različitih vrsta zloupotreba slobode medija, od onih koji instrumentaliziraju medije kao proizvedena ruka respektabilne politike, do onih koji instrumentaliziraju medije u korist skrivenih struktura moći, pri čemu je »mediokracija« jedan od oblika takve zloupotrebe. Ovdje želim posebno naglasiti kako su mediokriteti opasnost u svim sferama našeg organiziranog djelovanja. Sloboda medija je temelj na kojem želimo graditi sustav informiranja na hrvatskom jeziku. Slobodu medija čini zaštita svih autonomnosti, reguliranjem njihova suodnošenja na transparentan način, a ne mišljenjem ili potiranjem jednih sloboda drugim. Stvoriti povoljne uvjete za medijsku neovisnost, vanjsku i unutarnju, te time osigurati javni interes u procesu informiranja, napose interes izgradnje nacionalne svijesti i oblikovanja nacionalnog bića, a dakako i interes demokratske izgradnje društva, je strateški cilj. Za to će se zalagati Izvršni odbor. Informiranje na hrvatskom jeziku i uporaba hrvatskog jezika elementi su u Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, koje želim predložiti s posebnom pozornošću u razmatranje. Informiranje i jezik predstavljaju važnu kariku u razvoju nacionalne svijesti, te sva intelektualna energija i materijalna sredstva, koja se ulažu u ove sfere, brzo će nam vratiti pozitivne učinke u drugim segmentima života hrvatske zajednice. Izvršni odbor HNV-a i njegovi resorni odjeli za informiranje svoju ulogu će usmjeravati k ovim stratejskim ciljevima u odnosu na medije na hrvatskom jeziku u Vojvodini. Odnosi između Izvršnog odbora HNV i medija na hrvatskom jeziku u Vojvodini biti će partnerski, s željom da usklađenim i sukladnim programima realiziramo zacrtane ciljeve. ■

Sa sastanka sa dužnosnicima SCG i OEBS

Sredstva samo za najneophodnije potrebe

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava SCG i OEBS su u Beogradu u četvrtak 17. travnja organizirali sastanak s temom »Razvoj stručnih sposobnosti Nacionalnih vijeća« kojem su pored ostalih manjinskih predstavnika prisustvovali predsjednik HNV-a, *mr. Josip Ivanović* i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*.

Sastanak je otvorio savjetnik za ljudska prava pri Misiji OEBS-a u SCG *Andrew McEntee*, a nazočne je pozdravio i šef Misije OEBS-a *Maurizio Massari*.

Ministar za ljudska i manjinska prava *Rasim Ljajić* rekao je da su za dobro funkcioniranje Nacionalnih savjeta potrebna i odgovarajuća sredstva, no, da zbog teške

situacije, u kojoj se zemlja sada nalazi, treba stvari svesti na najneophodnije. Također je izvijestio skup o tome da će se formirati Interministarska grupa u kojoj će sudjelovati razni ministri republika članica, kako bi se bolje mogle ostvarivati odredbe Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina koje su ovdje date načelno, a za njihovu operacionalizaciju je potrebna dogradnja još čitavog niza zakona i propisa.

O trenutačnom stanju glede izbora i osnivanja Nacionalnih vijeća govorila je *Vesna Mitrić*, oficir za suradnju i pravna savjetnica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, otvorivši raspravu konstatacijom da su do sada registrirana dva nacionalna vi-

jeća – mađarsko i hrvatsko.

U raspravi je predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *László Józsa* iznio vlastita iskustva i moguće vizije razvoja Nacionalnih savjeta kao tijela koje predstavlja potpunu novost i u javnom i u pravnom poretku zemlje, pa čak i okruženja. Predsjednik HNV-a, *mr. Josip Ivanović* je nakon toga iznio iskustva, govoreći o Statutu kao projektu gradnje i integracije hrvatske zajednice, naročito s obzirom na činjenicu da je hrvatska manjina, budući da je nova, zapravo bez infrastrukture potrebnih institucija. Prisutne je upoznao i sa otvaranjem web-sajta Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine – saznajemo sa Internet sajta HNV.

U okviru jubileja »Pučke kasine 1878.«

Opera »Dužijanca« ponovno u Subotici

»Pučka kasina 1878.« ove godine obilježava 125. godina svojega postojanja. Jedna od ovogodišnjih manifestacija kojom se obilježava ovaj jubilej bit će i izložba slika u povodu 50 godina od prve izvedbe opere »Dužijanca« u Subotici.

Izložba će biti otvorena 29. travnja u 19 sati u Vestibulu Gradske kuće u Subotici gdje će biti izložene slike o skladatelju prve i dosada jedine opere iz bunjevačkog života dr. *Josipu Andriću*.

Poslije otvorenja izložbe u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici bit će priređen kraći koncert dionica opere »Dužijanca« u izvođenju Hrvatskog narodnog

kazališta iz Osijeka. Koncertno izvođenje opere »Dužijanca« u Subotici zbog obveza osječkih solista odloženo je za jesen.

Nekadašnje Hrvatsko narodno kazalište u Subotici izvelo je 1953. godine operu »Dužijanca« 18 puta, a nakon ukidanja Hrvatskog narodnog kazališta nestale su partiture ove opere. *Mr. Lazar Ivan Krmpotić* pronašao je solo dionice ove opere na temelju kojih je obitelj *Harkanj Lendvai* iz Subotice rekonstruirala cijelu operu. Zahvaljujući novim partiturama Hrvatsko narodno kazalište iz Osijeka ponovno je izvelo operu 1994. u Osijeku i Baji.

D. D.

Zahtjevi i iz Hrvatske

Osloboditi vizni režim

Predsjednik Primorsko-goranskog saveza *Nikola Ivaniš* istaknuo je u srijedu u Rijeci da treba ukinuti ili liberalizirati vizni režim za Srbiju i Crnu Goru. *Ivaniš* smatra da vizni režim šteti hrvatskim državnim i gospodarskim interesima.

Ako Vlada utvrdi da nisu zreli uvjeti za potpuno ukidanje viznog režima, PGS se zauzima za uvođenje liberalnijeg viznog režima, t.j. turističkih viza koje se izdaju na graničnim prijelazima, rekao je *Ivaniš*. Drži da bi to trebalo ubrzati kako bi vjernici, ponajprije katolici iz Crnogorskog primorja i Vojvodine, mogli doći i pratiti posjet Svetog Oca Hrvatskoj. Taj slobodniji režim trebalo bi produljiti i na ljeto kako bi se omogućio jednostavniji dolazak turista iz Srbije i Crne Gore.

Hina

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2, telefon

(danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon

(danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Podnijeta kaznena prijava protiv NN lica zbog ubojstva

Profesor Polić pronađen utopljen

Obitelj profesora beogradskog Kemijskog fakulteta *Predraga Polića*, čije je tijelo nedavno pronađeno u Dunavu, podnijela je kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinioca zbog ubojstva, prenosi B 92. Beogradska policija priopćila je kako je 15. travnja tijelo profesora *Predraga Polića*, beogradskog Hrvata, pronađeno na pančevačkoj strani Dunava i da je nakon obdukcije na Institutu za sudsku medicinu ustanovljeno da je uzrok smrti utapanje, te da na tijelu nisu pronađeni tragovi nasilja. Policija je još navela da je radom na ovom slučaju, a

prema izjavama njegove najbliže rodbine, ustanovljeno da je profesor *Polić* i ranije pokušavao izvršiti samoubojstvo.

U priopćenju dostavljenom *Beti* navodi se da obitelj reagira zbog preuranjenih, kontraverznih i netočnih priopćenja u vezi s nestankom i eventualnim uzrocima smrti *Predraga Polića*, što je izazvalo značajnu zabrinutost jer je nakon njegova nestanka i drugi beogradski profesor, *Aljoša Mimica*, dobio prijetnje smrću.

Profesor *Polić* nestao je 15. ožujka, nakon što mu je anonimno zapriječeno smrću.

Srijemski Karlovci u srcu fruškogorskih vinograda

I Bacchus bi se tu odmarao

Piše: László Tóth

U vrijeme proljetnih radova, od ranog proljeća pa do pozne jeseni, žitelji ulice kod Kapele mira u Srijemskim Karlovcima već godinama mogu vidjeti istu sliku: s motikom ili ašovom na ramenu, s prskalicom na leđima ili bez bilo kakve alatke njihov susjed *Slavko Kiš* ide putem koji vodi prema vinogradima. Ako se netko od onih koji dugo pamte i prate te slike u jednom trenutku zamisli, možda će spontano zaključiti da je nekada brže grabio naprijed i čiliji se vraćao poslije obavljenog posla.

Sigurno je da se čika Slavku, osobito kad je zakoračio u sedmo desetljeće, produžilo vrijeme koje mu treba za odlazak i povratak iz vinograda, pogotovu što od prije nekoliko godina mora računati i s ograničenjima koja mu nameće njegovo ne baš zdravo srce. No, osim svih promjenljivih faktora utjecaja na njegov tempo postoji jedna konstanta koja spaja Slavka Kiša i njegove vinograde. Njoj nije moglo ništa nauditi: ni hirovi prirode, vreline, zapara, kiša, mraz, niti razni oblici ljudske zlobe ispoljene u političkim varijantama, ni godine ni šifrirani podaci ehokardiograma, ni skokoviti tragovi njegovog EKG-a. To je ođanost prema onim komadima zemlje u Čušilovu, Mateju i Lipovcu gdje je svojom rukom posadio onih nekoliko tisuća čokota. Tu ljubav je naslijedio od oca, ovaj opet od svog, ovaj opet od svog i tko zna gdje su korišteni te privrženosti.

DVIJE FILOKSERE: Dok mu je supru ga bila živa, imao je stalnu pomoć uz sebe, ali sada sve obavlja sam.

»Na ta 3 ili 3,5 jutra još uvijek mogu raspodijeliti snagu. Ujutro odem u onaj vinograd na tri kilometra od kuće, a poslije podne u onaj bliži do kojega ima samo 500 metara. Naravno, za sve mi treba više vremena nego prije, ali još uvijek sve radim iz zadovoljstva«, kaže Slavko Kiš.

Okolnosti u kojima je upražnjavao i upražnjava to svoje zadovoljstvo uvijek su prije bile zavjereničke, uništavajuće nego li njemu u prilog.

»Karlovački vingradi su doživjeli dvije filoksere. Prvu 1895. i nakon deset godina jedva da je ostalo nešto od njih. Poslije toga uslijedila je obnova s novim sortama i do pred Drugi svjetski rat na obroncima Fruške gore oko Karlovaca bilo je oko 3.000 jutara pod vinogradima. Onda je došla druga filoksera, zvana kolektivizacija, koju su komunističke vlasti nemilosrdno provodile. Zadruga su prvo otkupljivale vi-

no, ali tu je bilo veliko šarenilo, pa su prešle na otkup grožđa što je konačno dotuklo vinogradare. Burad su postala suvišna, a kad se u njih ne sipa vino dvije-tri godine ona presušuju. Burad od dvije, tri do četiri tisuće litara završavala su kao ogrev. Onda su došli ratovi u kojima, kako su nam govorili, mi nismo sudjelovali. Uslijedilo je novo propadanje, a dobra vina ne idu uz siromaštvo, za što su najmanje krivi poštenu ljudi. I tu smo gdje smo, od nekoliko tisuća pali smo na nekoliko stotina jutara vinograda«, zaključuje Slavko Kiš.

On živi biblijski jednostavnim životom,

Kapela mira

ne razmeće se emocijama. Zato njegova priča o sumornom stanju vinogradarstva ne djeluje pesimistično. Vinograd mu je izvor optimizma. Zašto bi inače u ovako neodmaklom dobu povodio nekih 2.000 čokota koji su radali i zasadio najbolju sortu rajnskog rizlinga? Sve to u suradnji sa stručnjacima cijenjenog Instituta za vinogradarstvo u Srijemskim Karlovcima. Sve što radi - radi u dogovoru s njima još od 1945. godine kada je kao mladić sudjelovao na prvom seminaru o vinogradarstvu. Znanost poštuje, ali se drži motike.

»Da svaki dan po jedan kabo zemlje sipaš na istu gomilu, do kraja života napraviti ćeš planinu.« Ova misao kineskog mudraca Konfučija u slučaju Slavka Kiša nešto je drugačija. Da sabereš daljinu koju si od kuće do vinograda i nazad do sada prešao, već bi obišao zemlju. Nije sabirao jer njegov planet su vinogradi koje je tako obra-

đivao da su među najuređenijim na cijeloj Fruškoj gori. Znam gdje su i kako izgledaju, zato mi nije teško zamisliti boga vina Bacchusa u njegovom vinogradu s pogledom na Dunav i kako svojoj sviti kaže: »Društvo, ovdje ćemo zastati, odmarati se i mirno uživati.«

TRADICIJA – IZVOR INSPIRACIJE:

Vinogradstvo se temelji na tradiciji, a poštovanje takve tradicije Slavko Kiš iskazuje u proizvodnji jednog rijetkog i autentičnog karlovačkog desertnog pića - bermeta. To piće ima veliku i tajanstvenu prošlost. Ne zna se kako je nastalo i tko ga je izmislilo, ali se zna da je bilo cijenjeno i na bečkom dvoru, da se nalazilo i na vinskoj karti »Titanika«. Zna se da su tri karlovačke obitelji imale svoj recept za njegovu proizvodnju: Marinkov, Kostić i Smotra, ali ga nisu prenijeli na nasljednike niti na bilo kog drugog. Imati svoj »bermet« bila je stvar prestiža među dobrim karlovačkim vinogradarima, tako da ga je i Slavkov otac pravio za domaću uporabu. Slavko Kiš je imao rijetku prigodu probati Kostićev bermet. Taj ukus je ponio za cijeli život i riješio je i sam ga napraviti. Pročitao je sve što se o njemu moglo saznati, eksperimentirao desetak godina i danas ga puni u elegantne crne boce s malim privjeskom o povijesti pića. Dok govori o špeciijama koje ulaze u njegov sastav, često upotrebljava izraze koji bi pristajali nekom glazbeniku: kompozicija, skladno ukomponirati, harmonizacija. Tim riječima obilježavao je i faze proizvodnje njegovog rizlinga

Općina na temeljima Katoličke škole

Na snimci Srijemskih Karlovaca iz zračnika, koji je napravljen 1930. godine, vidi se zgrada Katoličke škole pored crkve. Škola je 1936. srušena i na njenom mjestu podignuta je zgrada u kojoj je sada sjedište Općine.

»Nismo uspjeli dobiti uvid u odgovarajuće zemljišne i duge knjige, kako bi se utvrdilo kako i kada je došlo do promjene vlasništva nad tom površinom koja je pripadala Katoličkoj crkvi«, kaže Slavko Kiš. »Ne želimo sporne situacije, ali mislim da imamo pavo na razjašnjenje tih okolnosti.«

od vrenja, šire, cijedenja, zrenja. Ako je tako, simfonija je riječ koja obuhvata sva ljudska raspoloženja i situacije u kojima se vino troši.

»I kad si tužan i kad si ružan. I kad se smiješ i kad plačeš. I kad se raduješ i kad umireš« - reče na svoj jednostavni način Slavko Kiš.

PREŠUĆENA MULTIETNIČNOST: »I moj djed je rođen u Karlovcima.« Ta činjenica mu ne donosi nikakve povlastice, ali mu daje jak adut da o Karlovcima govori kao autentični Karlovčanin s dobrim uviđom u prošlost i sadašnjost svoga grada. Na stolu je pred njim nekoliko knjiga iz povijesti grada i pregršt turističkih prospekata, po izgledu novijeg datuma.

»U svima se govori o povijesti grada, ali nigdje se ne kaže da je on oduvijek imao multietničko obilježje. Po onome što u njima piše ispada da je oduvijek bio samo jednonacionalan, o Hrvatima ni pomena. Pitam se zašto? Današnji Karlovci su ime dobili po naselju Karom. U ranom srednjem vijeku tu se nalazio i benediktinski samostan što znači da je već tada bio multietnički. Samostan kao i crkvu pored nje ga srušili su Turci, a na temeljima samostana austrijske vlasti su podigle školu. U tu školu išao je i moj otac«, dodaje Kiš. Škola je kasnije srušena i na njenom mjestu sazidana je zgrada u kojoj je nekada bio Institut za vinogradarstvo i vinarstvo a sada je Općina.

Katolička crkva u centru Srijemskih Karlovaca dio je jedne izuzetne arhitektonske cjeline koju čine Karlovačka gimnazija, Pravoslavna Saborna crkva, dvor Patrijaršije, zgrada Bogoslovije i Magistrat. Za tisuće turista, koji godišnje posjećuju Karlovce, priča o prošlosti grada počinje na trgu u centru Karlovaca.

»Kada vodiči dovedu grupe pred našu crkvu, onda im kažu da su u Karlovcima izgrađene četiri pravoslavne crkve i ovu u centru grada poklonili su katolicima, što je notorna neistina. Pitam se zašto se ona širi«, zaključuje zabrinuto Slavko Kiš.

RUPA NA KAPELI MIRA: Kapela mira je prvi povijesni spomenik koji se ugleda kada se s Banstola vozi prema gradu. To je spomenik europskog značaja zbog mira koji je ovdje zaključen 1699. godine između dvije vodeće imperije tadašnjeg vremena - Austro-Ugarske i Turske. Imao je veliki utjecaj na potonji razvoj cijele ove regije Europe. Spomenik je pod zaštitom države, ali se to izgleda zaboravlja, kad se politički prioriteti kulture kreću drugim pravcima. Krov od lima na mnogim je mjestima načela rđa, a noseća drvena konstrukcija je ugrožena što prijeti urušavanju krova.

Slavko Kiš (u sredini)

Kad se pride kapeli, na izbljedjeloj fasadi uočava se jedna praznina. Kao da je zid oguljen do kostiju - do cigala. Kad se savim pride, u jednom uglu te praznine vidi se komad mermerna pričvršćen na zid. Što se krije iza svega? Na kapeli je 1925. godine postavljena mermerna ploča na kojoj je pisalo - »Tomislavu - prvom kralju Hrvatske. 925-1925. Hrvati grada Srijemski Karlovci.«

U vrijeme vrhunca nacionalističke netrpeljivosti, ne tako davne 1995. godine, nekome je zasmetala ta ploča sa šahovnicom. Došli su jedne noći i razbili je. Lom su odnijeli osim onog komadića u uglu praznine. Ploča je preživjela 1944. i 1945., ali nije 1995. godinu.

»Kad smo idući dan došli, među ciglama smo ugledali jednu metalnu futrolu. Pažljivo smo je otvorili, a u njoj su bila tri lista hartije, dobro očuvana s opisom povoda za postavljanje ploče - tisućite godišnjice hrvatske državnosti«

»Umoljava se cjelokupno građanstvo da sudjeluje na proslavi u pratnji glazbe ovdašnjeg dobrovoljnog vatrogasnog društva«, kaže se također u pozivnici za proslavu.

Futrola i sve što je bilo u njoj čuva se u katoličkoj crkvi u Karlovcima. Na ta teška vremena i u negativnom i u najplemenitijem smislu podsjećaju dvije lipe ispred katoličke crkve.

TRAUME PROŠLOSTI: »Karlovci nisu doživjeli sudbinu Hrtkovaca i Slankamena, ali bilo je maltretiranja, prijetnji i pritisaka, što ni mene nije zaobišlo. Ali, to nije dolazilo od pravih Karlovčana, s kojima se desetljećima znamo. U nacionalističkom bjesnilu i oni su bili nemoćni i glas im se nije

smio niti mogao čuti«, kaže Slavko Kiš. Prisjećajući se događaja iz 1941. i 1942. on objašnjava: »Ono što se tada činilo, kao i 1995. godine, činili su neljudi, kao i uvijek kad ulicom tutnji nacionalizam i ekstremizam. To pravilo nema izuzetaka«, konstatira Kiš. U tim teškim danima on je imao u kući desetak izbjeglica. Ipak, ima osjećaj da su ljudi još uvijek povučeni, teško prevladavaju preko usta imenicu Hrvat i pridjev hrvatski. Još uvijek to u drugima budi neke traume prošlosti. Zato mnogi svoju nacionalnu pripadnost obazrivo, skoro nelagodno objavljuju, baš kad se mora. Ni vlast ih ne ohrabruje.

»Ja sam sebe uvijek smatrao dijelom imidža Srijemskih Karlovaca, onome što su oni u vinarstvu i vinogradarstvu i multi-etničnosti, izraženim kroz opće ljudske vrijednosti. Treba se tome vratiti i meni je to dovoljno«.

Zlato i srebro za kvalitetu

O kvaliteti vina Slavka Kiša svjedoči više desetaka priznanja na sajmovima u Novom Sadu, Subotici i dugim mjestima. Evo nekih: šampion Sajma u Novom Sadu za najbolji talijanski rizling, vicešampion za rajnski rizling, tri zlatne medalje za bermet i više drugih zlatnih i srebrnih medalja za vina. Želja je Slavka Kiša da ova priznanja obavežu njegove nasljednike, kćerku, zeta i unuke da nastave sa njegovanjem kvalitete vina iz podruma Kiš.

Crnogorski Hrvati u službenom posjetu Hrvatskoj

Najava tješnijih veza s maticom

KOTOR - Na poziv Hrvatskog sabora - Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Pododbora za Hrvatsku nacionalnu manjinu i Hrvate izvan domovine, izaslanstvo Hrvatskog građanskog društva Crne Gore iz Kotora, u kojem su bili predsjednik *Tripo Schubert*, tajnik *Dario Musić*, član predsjedništva *Milenko Pasionović* i član udruge *don Branko Sbutega*, boravilo je u radnom posjetu Zagrebu od 14. do 16. travnja.

Tom prilikom upriličen je susret u Ministarstvu vanjskih poslova - Odjelu za hrvatske manjine, iseljeništvo i useljeništvo s načelnikom *Andrijom Jakovčevićem*. Razgovaralo se o životu Hrvata u Crnoj Gori, njihovim životnim problemima, problemima oko dobivanja hrvatskih dokumenata, radu hrvatskih udruga u Boki kao i o njihovom djelokrugu rada, programima i pomoći koju oni trebaju.

GOSTI GRADA ZAGREBA: Izaslanstvo je također posjetilo čelnike Grada Zagreba, dogradonačelnika *Milana Bandića* i potpredsjednika Gradske skupštine *Vladimira Velnića*. Članovi izaslanstva upoznali su domaćine s osnivanjem hrvatskih udruga u Crnoj Gori, te njihovom radu. Dogovoreno je zajedničko realiziranje projekta Hrvatskog građanskog društva »Boka u Zagrebu« u Tjednu hrvatskih manjina, koji će se održati na jesen, te je podržan i prijedlog organiziranja susreta predstavnika gospodarske i obrtničke komore Grada Zagreba s poduzetnicima i obrtnicima Boke Kotorske i Crne Gore. Govorilo se i o mogućnostima otvaranja Hrvat -

skog kulturnog centra u Kotoru.

Potpredsjednik Gradske skupštine Grada Zagreba *Vladimir Velnić*, obećao je da će po završetku školske godine organizirati boravak u Zagrebu četrdeset petero djece iz Crne Gore, uzrasta sedmog razreda srednje škole, a u organizaciji HGD. Predloženo je otvaranje hrvatske knjižnice u Kotoru i mogućnost educiranja djece na hrvatskom jeziku i u Crnoj Gori.

ZATRAŽENA POMOĆ Izaslanstvo HGD CG prisustvovalo je 10. sjednici Sabornog odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, kojom je predsjedavala *Zdenka Babić Petričević*. To je prvi službeni posjet Hrvata iz Crne Gore Hrvatskom saboru.

Predsjedavajuća je upoznala Izaslanstvo HGD CG sa prijedlozima o mogućem osnivanju škola na hrvatskom jeziku u Crnoj Gori, otvaranju hrvatske knjižnice ili upućivanje pokretne knjižnice na ta područja.

Izaslanstvo HGD CG upoznato je s odlukom Hrvatskog sabora o dodijeli financijske potpore hrvatskim manjinama izvan Hrvatske, što će se realizirati preko ponuđenih projekata.

Gosti iz Crne Gore pozvali su nadležne u Hrvatskoj da u bilateralnim odnosima sa Srbijom i Crnom Gorom prestanu prešućivati postojanje autohtonosti Hrvata u Boki Kotorskoj, da se ubrza postupak oko dobivanja hrvatskih dokumenata, pomogne oko obrazovanja djece na hrvatskom jeziku, a traženo je da se pojača signal HTV-a čime bi se poboljšalo informiranje pučanstva Boke.

Saborski odbor je obaviješten o populaciji Hrvata u Crnoj Gori, o osnivanju i radu hrvatskih udruga, HKD »Napredak«, Hrvatske inicijative i Hrvatskom građanskom društvu Crne Gore.

Predstavljen je prvi časopis Hrvata »Hrvatski glasnik« kojeg izdaje HGD CG, a koji je prvi list u povijesti Hrvata na hrvatskom jeziku na tim područjima.

Nakon sastanka upriličen je razgovor sa pomoćnikom ministra unutarnjih poslova *Žarkom Katićem*, predsjednikom HNS-a *Vesnom Pusić*, a sutradan i s predsjednikom HDZ *Ivom Sanaderom*, te predsjednikom Hrvatskog Crvenog križa *Jadrantom Crnićem*.

Izaslanstvo crnogorskih Hrvata posjetilo je prijatelje iz udruge »Bokeljska mornarica 809«.

Posljednjeg dana boravka u Zagrebu, skupa s Hrvatskom maticom iseljenika, upriličena je promocija časopisa »Hrvatski glasnik« u velikoj dvorani Matice.

Dario Musić

Izaslanstvo crnogorskih Hrvata s čelnicima Grada Zagreba

Blagoslov žita u Tavankutu

Početak Dužijance 2003.

TAVANKUT - Danas će u Tavankutu biti upriličen blagoslov žita, čime ujedno i službeno započinje otvaranje Žetvenih svečanosti-Dužijance 2003. godine. Blagoslov će se obaviti u 17 sati, kada će poći procesija od župne Crkve Srca Isusova do obližnje njive u centru Tavankuta.

Blagoslov žita će predvoditi katedralni župnik, *msgr. Stjepan Beretić* i tavankut-

ski župnik *vlač. Franjo Ivanković*, koji će ujedno govoriti o religioznom značenju Blagoslova žita, dok će o običajnom aspektu govoriti ovogodišnji predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2003. godine *Grgo Kujundžić*.

Ovu svečanost će uveličati i mladi članovi HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta u narodnim nošnjama.

L. S

Uspjeh recitatorice Nevenke Mlinko

SUBOTICA - Recitatorica Hrvatske čita-onice *Nevena Mlinko* poslije pokrajinskog natjecanja recitatora, koje je 12. travnja održano u Sečnju, izborila je plasman na republičko natjecanje pjesmom *Ive Prčića* »Čovik-brat«. Republičko natjecanje će se održati u Užicu.

Novi izgled Tavankuta

TAVANKUT - U Tavankutu je u okviru održavanja akcije »Dan planete Zemlje« 12. travnja akcijom velikog broja žitelja organizirano spremanje i uređenje sela.

Više od 280 građana za dva dana su ostvarili više negoli je planom uređenja bilo predviđeno.

Prema riječima koordinatora Grupe za razvoj i jednog od voditelja ovih akcija, *Mirka Godara*, tijekom dva dana odneseno je ukupno 700 kubika pijeska, šteta i raznog otpadnog materijala koji se godinama nagomilavao u centru i okolici Tavankuta.

U radu su bili uključeni i različiti građevinski i poljoprivredni strojevi, a zasađeno je 240 sadnica lipe, breze i celtisa.

Osim brojnih pojedinaca koji su dali svoj doprinos promotivnim spremanjem svojih okućnica, u uređenju sela sudjelovale su sve institucije i organizacije s područja Tavankuta, OŠ »Matija Gubec«, HKPD »Matija Gubec«, Udruženje umirovljenika, Aktiv žena, Dobrovoljno vatrogasno društvo, OFK »Tavankut«, D.O.O. »YUCOM« i drugi.

Župa »Srca Isusova« je uredila park iza crkve u kojem je zasađeno 240 sadnica bagrema te za sve sudionike ove akcije organizirala ručak. Ovom velikom zajedničkom akcijom svih mještana, Tavankut je dobio novi izgled, kakav i zaslužuje.

L. S.

Nastup rumskih tamburaša

RUMA - U subotu, 19. travnja, u okviru proslave svjetskog Dana planeta Zemlje, u suradnji s ekološkim pokretom Rume, u maloj dvorani Kulturnog centra u Rumi, u okviru kulturno-umjetničkog programa koncert je imao i Veliki tamburaški orkestar Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Rume. Pod ravnanjem Josipa Jurce izvedene su »Mađarska rapsodija«, »Most na rijeci Kway«, a vokalni solist Dušan Stupar je s orkestrom otpjevao »Ne cvjetaj bagreme« i »Moj kišeni Srijem«.

N. J.

U organizaciji Hrvatskog društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić«

Dodijeljeno 78 stipendija

SOMBOR - Fond Hrvatskog društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić« realizirao je 12. travnja u prostorijama HKUD-a »Vladimir Nazor« novu podjelu pomoći učenicima i studentima. Nazočnima se obratio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« *Šima Raič* čestitajući im Uskrs.

Financijsku pomoć je primilo dvadeset šest studenata i pedeset dva učenika, srednjoškolaca iz Sombora i okolnih mjesta, kao i Bača i Plavne. Istog dana, ali u prijedopodnevnom satima, pomoć je dijeljena i u Subotici. Učenike i studente je pozdravio

mr. Josip Ivanović.

Ovo društvo je nastalo 2002. godine na inicijativu Hrvatskog akademskog društva koje nekoliko posljednjih godina brine o srednjoškolcima i studentima koji se školuju u našoj zemlji.

U školskoj 2002/2003. godini na javni natječaj se javilo oko tri stotine učenika i studenata. Mnogi od njih svakodnevno putuju ili se školuju izvan mjesta prebivališta. Društvo do skromnih sredstava dolazi uglavnom iz dobrovoljnih priloga i darova. Sjedište ove udruge je u Subotici, a posje-

duje svoju podružnicu u Somboru.

KPZH »Šokadija« iz Sonte dio je prihoda sa Šokačke večeri uplatila u ovaj fond, u HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici igrana je predstava, a dio prihoda je uplaćen na žiro-račun Hrvatskog društva »Bela Gabrić«. I Sombor se pridružuje ovoj humanitarnoj obitelji. Naime, 26. travnja realizirat će se predstava »Albin bircuz« u izvođenju članova dramske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor«. Dio prihoda će biti upućen ovoj udruzi.

J. N.

Suradnja Osijeka, Subotice i Ohrida

OHRID - U suradnji Agencije za lokalnu demokraciju iz Osijeka, Subotice i Ohrida od 17. do 19. travnja u Ohridu je održan seminar na temu, »Sudjelovanje mladih u procesu odlučivanja«.

Obuku mladih polaznika priredili su *prof. dr. Cvetko Smilevski* i *Bi-ljana Trajkovska* iz Instituta za menadžerstvo iz Skoplja.

Tijekom trodnevnog seminara obrađeno je nekoliko tematskih cjelina, među kojima: međuetnička suradnja, lobiranje i menadžerstvo u multietničkom društvu, što su polaznici seminara, nakon teorijskog pregleda, praktičnim vježbama pokušali realizirati. U plenarnom zasjedanju sudionici spomenutih gradova nastojali su ukazati na specifičnosti i probleme na koje nailaze u njihovim sredinama, te na pokušaje njihovog rješavanja.

Kao bitan je i ovoga puta je istaknut i sustav viznog režima, kojega je nužno liberalizirati do postupnog, ali i konačnog ukidanja, te bolja zakonska regulativa na međuregionalnoj gospodarskoj suradnji i otvaranju tržišta.

Veliki značaj u tome bi trebale imati i nevladine udruge umrežavanjem ne samo na nacionalnoj nego i na regionalnoj razini.

L.S.

Foto vijest

Mališani iz Sonte u posjetu uredništvu »Hrvatske riječi«

Uskrs u Sonti

SONTA - U Sonti je i ove godine svečano i dostojanstveno proslavljen Uskrs. Vrijedne gazdarice su već u ranim jutarnjim satima nosile »na svetenje« u crkvu sv. Lovre pripremljenu kuhanu šunku, jaja, kobasice i hren koje je blagoslovio vlč. *Željko Augustinov*. Prije velike mise u crkvi su članovi Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« održala koncert starinskih uskršnjih pjesama, veznih za ovo selo. Pjesme je izvodio ženski pjevački zbor pod ravnanjem profesorice *Katarine Gal* uz pratnju tamburaškog orkestra »Šokadije« s *Andrijom Adžinom* na čelu.

I. A.

Petstoti Uskrs u župi u Bačkom Brijegu

BAČKI BRIJEG - U Bačkom Brijegu je na Uskrs misno slavlje započelo pjesmom Kriste u tvoje ime, koju su uz pratnju gitare otpjevala djeca mlađeg uzrasta, a nakon toga su recitirala uskrnsne stihove. Djeca su bila u prekrasnim šokačkim nošnjama, a za ovu prigodu ih je pripremila *Ivana Gorjanac*. Svetu misu je predvodio velečasni *Davor Kovačević*, koji je rekao da je ovo bio najsvečaniji Uskrs od kad je on u Bačkom Brijegu. Na kraju svete mise, djeca su dobila prigodne darove. Ove godine Župa svetog Mihovila Arkandela iz Bačkog Brijega slavi 500 godina postojanja, te je ovo bio jubilarni 500-ti Uskrs u ovoj župi.

Z. G.

Misa posvete ulja

SRIJEMSKA MITROVICA - Na Veliki četvrtak 17. travnja u Konkatedrali-bazilici sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem *msgr. Đuro Gašparović* služio je Misu posvete ulja.

Ovoj svečanoj misi koncelebriralo je dvadesetak svećenika djelatnih na području Srijema, uz sudjelovanje srijemskih bogoslova i sjemeništara, te oko 150 prisutnih vjernika. U prigodnoj propovijedi biskup Gašparović je protumačio službu i poslanje svećenika, te naglasio suodgovornost svih vjernika u zajedničkoj zadaći evangelizacije. Ovom su prigodom srijemski svećenici obnovili svoja svećenička obećanja, te u svoje župe ponijeli sveta ulja kojima će ove godine biti pomazivani novokrštenici, bolesnici i krizmanici.

Poslije mise svećenici su se zadržali s biskupom u kraćem radnom razgovoru, nakon čega je uslijedilo druženje kod bratskog stola.

D. K.

Polivači u Tavankutu

TAVANKUT - »Vodeni ponediljak« je zasigurno jedan od najradosnijih Uskršnjih dana, koji svoje običajne korijene ima u dalekoj prošlosti bačkih Bunjevaca. Dan koji željno iščekuju djevojke šarajući jaja i spremajući kolače za dolazak momaka, a isto tako i momci »opravljajući« se za polivanje. Dakako da su i djeca radosna, zbrajajući koliko su jaja i u novije doba naranči sakupila. Ovaj običaj živi u brojnim selima, a u novije vrijeme poprima izvorne oblike. Tako je u Tavankutu bilo nekoliko skupina mladih momaka, obučeni u narodnu nošnju na karucama koji su u pratnji sviraca išli u polivanje djevojaka.

Prije početka polivanja u župnoj Crkvi »Srca Isusova« održana je Sv. Misa za polivače, kojoj je prisustvovao veliki broj mladih momaka.

Tavankutom je taj dana uz pjesmu odzvanjao topot konja i karuca sa zakićenim momcima, koji su obilazeći djevojke u Gornjem, Donjem Tavankutu, Ljutovu i Čikeriji, širili radoznalost i željno iščekivanje djevojaka, da baš kod njih svrate i da i one budu polivene.

U očuvanju ovoga običaja sudjelovale su i djevojke, te su svoje polivače dočekivale u najljepšoj narodnoj nošnji, brižno čuvajući najljepše išarano jaje za odabra-

nika svoga srca.

U tom prepletanju suvremenog i tradicijskog, a u želji očuvanja ovog prekrasnog običaja, ostaje nam do iduće godine i idućeg vodenog ponedjeljka čuvati običaj od zaborava.

L. S.

Uskrsna izložba u Somboru

SOMBOR - Na Uskrs, 20. travnja, u Župi Presvetog Trojstva u Somboru, otvorena je uskršnja izložba pod nazivom »Otajstva krunice«.

Kao što je poznato, Papa Ivan Pavao II proglasio je ovu godinu za »Godinu krunice« i dosadašnjim uobičajenim trima dijelovima krunice, dodao i četvrtu – svjetlosnu krunicu. Stoga je župnik vlč. Josip Pekanović sa svojim suradnicima odlučio da tema izložbe budu otajstva krunice. Djeca koja pohađaju župni i školski vjeronauk izradila su sve likove i predmete

viđene na izložbi, koristeći kao materijal samo drvo i papir, a njihova katehistica Rozmari Mik pomogla im je osmisлити kako će prikazati sva dosadašnja; radosna, žalosna i slavna, kao i nova – svjetlosna otajstva krunice.

Prikazati značajne događaje iz Isusova života i pozvati na razmišljanje o njima – želja je i poruka ove izložbe.

Izložba je otvorena do 31. svibnja i može se posjetiti svakoga dana od 9 do 12 sati.

S. V.

Prezentirana nova mogućnost civilnih inicijativa

Razvijati solidarnost

CeSID je u utorak, 22. travnja prezentirao Građanski forum, tekovinu neposredne demokracije suvremenih europskih društava kao otvoreno i dragovoljno tijelo u okviru kojeg se sastaju: sindikati, nevladine udruge, profesionalna udruženja, mediji, vjerske organizacije i drugi predstavnici civilnog sektora. Ukoliko bi se formiralo, ovo tijelo bi dalo preporuke i savjete o bitnim pitanjima za život općine, te bi se bavilo kvalitetom usluga u organima lokalne samouprave.

Kako je to pojasnio predavač, apsolvent Fakulteta političkih znanosti iz Beograda, prijašnji Subotičanin *Miodrag Milosavljević*, ministar državne uprave i lokalne samouprave *Rodoljub Šabić* već je pozdravio ovaj prijedlog kojim bi se mogao promijeniti postojeći Zakon o lokalnoj samoupravi kako bi funkcionirao na čvršćim osnovama. Kao primjer da ovakva institucija može pomoći u donošenju odluka,

Milosavljević je naveo izgradnju nove fontane prije dvije godine, rekavši, da je u Zrenjaninu umjesto toga kupljen filter koji otklanja arsen iz vode, te da je civilni sektor imao prilike, mogao je utjecati da se i u Subotici ta sredstva iskoriste za otklanjanje slične, urgentnije potrebe.

Više značajnijih civilnih udruga pokazalo je zanimanje za ovakav vid suradnje sa lokalnim vlastima kojim oni ne bi bili u poziciji oporbe, već bi formirali kompetentne kritike, radi ukazivanja na probleme i moguća rješenja, te razvijanja solidarnosti.

Vijeće Europe dalo je preporuku o sudjelovanju građana u javnom životu, a sigurno je da i u gradovima koji natprosječno dobro funkcioniraju, poput Subotice, postoji potreba da se pojedini problemi iznesu i pred civilne udruge, o čemu svjedoči i iskustvo zapadnih demokracija – kaže Milosavljević. On dodaje da ćemo se, što više problema budemo gurali pod tepih,

Miodrag Milosavljević

više saplitati o njim, te da se pokazalo da na ovakav vid djelovanja, vlasti mnogo bolje reagiraju nego na samostalne inicijative pojedinih udruga. ■

Subotičanin na Himalajima

Na putu ka »vrhu svijeta«

Subotički alpinista *Andor Luhović*, koji se prije dva tjedna uputio na osvajanje vrha Barunce u Nepal, kao član petočlane vojvođanske ekspedicije, stigao je u takozvani bazni logor koji se nalazi u podnožju najviše planine na svijetu Mount Everest, javlja Radio Subotica. Osvajanjem vrha Barunce naši alpinisti bi stekli uvjete za osvajanje i samog Mount Everesta. Oko tjedan dana prije postavili su logor na glečeru koji se nalazi na 5.500 metara nadmorske visine i imaju dva tjedna rezervirana za osvajanje cilja.

Inače, od jesenas je vojvođanska ekspedicija deveta koja će pokušati osvajanje, a ne ohrabruje podatak da u ovom periodu još nitko nije uspio stići do Barunce. Zbog potrebe da se penjanje obavlja u paru, vojvođanskoj ekspediciji se pridružio i alpinista iz Kanade. Pošto naša ekspedicija nema novca za bolju opremu za komunikaciju, dok se ne vrte u Katmandu, u naredna dva tjedna neće biti novih informacija, a povratak u Beograd je predviđen 10. svibnja.

Policija osujetila falsifikatore

»Badel« sa okusom prevare

Subotičko tajništvo MUP-a je zbog osnovane sumnje da su izvršili krivična djela falsificiranja isprave i falsificiranja znakova za obilježavanje robe, mjera i tegova, podnijelo krivične prijave općinskom državnim tužiocu protiv *Edite Puača* (1965), *Čamila Bošnjak Mehmedovića* (1959), *Ivana Kinčesa* (1940) i *Stipana Kovačića* (1958), svi sa prebivalištem u Subotici.

Njih se tereti da su krivo tvorili poznato alkoholno piće »Badel«. Policija priopćuje kako je Edita Puača početkom prošle jeseni od Čamila Bošnjaka naručila više tisuća falsificiranih naljepnica za piće »Badel prima brendi« po cijeni od 0,11 eura za jednu naljepnicu. Posao su realizirali ove večer, kada su u tiskari »Stojkograf« čiji je Edita vlasnik izradili oko 7.000 naljepnica. Za navedeni posao Edita je Čamilu isplatila 350 EUR-a. Da bi naljepnice mo-

gla izraditi, Edita je od Ivana Kinčesa naručila dva klišeja, što je ovaj i uradio za nadoknadu od 600 dinara. Od Stipana Kovačića Edita je naručila kliše za finalnu doradu naljepnica otiskivanjem tzv »zlatnih aplikacija«, što je on i uradio za 30 EUR-a. Sa ovako izrađenim falsificiranim sredstvima Edita Puača u svojoj tiskari izrađuje 7.000 komada naljepnica, koje su prilikom pretresa nadene i oduzete od strane operativca SUP-a Subotica. Utvrđeno je da Čamil Bošnjak Mehmedović također posjeduje ilegalnu tiskaru, ali da nije samostalno falsificirao naljepnice, već je prodaju dogovorio s kupcima iz Republike Srpske. Kod njega su pronađeni, te oduzeti i čepovi za proizvodnju falsificiranih pića koje je trebao preprodati zajedno s naljepnicama – stoji u priopćenju MUP-a koje je potpisao načelnik tajništva pukovnik mr. *Svetislav Rajšić*.

Travanjski blagdani

Đurđev i Markov

Piše: Alojzije Stantić

Zemljodilci iz vikovnog iskustva znadu da njim rod najvažnijeg usiva, rod žita (pšenice), mož bit i zdravo smanjen, a misti mice i uništen još dok je »na nogama«, do brim prija sadivanja u krstine il u kamaru. Zdravo je dugačko vrime odranjivanja žita.

ĐURĐEV

Đurđev, blagdan svetog Jurja, slavi se 24. travnja i obilujen je po tom da od njega počima jedno vrimensko razdoblje koje se računa do Mijolja (Mihael, Gabriel i Rafael slave se 29. rujna), važno po obilju radova oko usiva na njivama, a i po tom da u crkvama na pozdravljenje zvone ujutru sat ranije a uveče sat kasnije.

Na Đurđev su se sminjivali sluge, pristajali il počeli radit, pogodeni radnici na stalnom radu kod salašara, pogotovu oni koje su pogodili na po godine, od Đurđeva do Mijolja, rad poljski radova. Tog dana su se selili čeljad koji su stali pod kiriju, jel po ondašnjem adetu nikog s mista di je stojo nisu mogli krenit izmed Mijolja i Đurđeva.

Do Đurđeva salašarska čeljad nisu išli bos, a od tog dana il nikoliko dana posli, čim je vrime dopuštilo u obavljanju svakidašnji poslova išli su bos. Od toga dana do Mijolja salašari su ili i malu užnu, četvrti ilo u poslendanu, osim u subatu.

Na Đurđev su čobani i govedari u godini prvi put istirali josag na pašu, kadgod na velike atove, a ako vrime nije dopuštilo onda su ji istirali na pašu makar reda radi i vratili natrag u staje.

U bajmačkom ataru i naše su žene priuzele adet od Madžarica da su ujutro rano čistim čaršapom skupile rosu sa žitne njive, iscidle je i dale kravama da je popiju, polizu, jel će ondašnjem virovanju imat više mlika.

MARKOV

Markov je neradni dan kad se obavlja blagoslov žitni njiva i polja u župama di žive zemljoradnici, a i u okolnim varošima i selima, jel svi ljudi idu kruv.

Zemljodilci iz vikovnog iskustva znadu da njim rod najvažnijeg usiva, rod žita (pšenice), mož bit i zdravo smanjen, a mistimice i uništen još dok je »na nogama«, do brim prija sadivanja u krstine il u kamaru. Zdravo je dugačko vrime odranjivanja žita. Od sijanja do istresanja zrna na tavan, prođe do brim više od po godine. U cilom

Salaš Ciplje 28

vrimenu odranjivanja zemljoradnici strepe očel naić kaka ampa il drugo nevrime, koje će njim ugroziti »kruv naš svagdanji«. Od pamti vika se ljudi naspram kruva odnose kako zavrđuje najveći Božji dar, a brigu odranjivanja žita zemljodilci potvrđuju vikovima unatrag kad na Dan sv. Marka Evandeliste, slavi se 25. travnja, obave blagoslov na žitnoj njivi nikog zemljodilca, koji dopušta da mu virnici izgaze i blago oštete dio žitišta.

Još i danas se niguje adet u nikim varošima, selima i salašarskim crkvama, osobito u žitnicama, da virnici sudiluju u obredu blagoslova žitna i drugi usiva na poljima. Posli zajedničke svete mise virnici u prošijunu, na putu od crkve do odabrane njive, nuz molitvu litanija mole i za pomoć u odranjivanju žita. Na odabranoj njivi prošijun se zaustavi, puk zagazi u njivu zelenog žita, di svećenik obavlja obred blagoslova: najpre pročita četiri evanđelja i posli svakog se okreće na drugu stranu svita, moleći se za sve njive u okolici. Posli prigodne molitve svećenik blagoslovi žito, s tim i sva žitna i druga polja. Kadgod je sva ki od virnika uzabro po nekoliko strukova blagoslovljenog mladog žita, kojeg je kod kuće zadio za svetnjaču, izmed Očenaša, di će ostati dok ga tamo ne zamine zrilim vlatovima žita s Dužijance.

Sprtniji virnici, najviše salašari, su na njivi ispleli mali žitni vinac, koji je bio i ukras sobe, a osto je da okružuje svetnjaču sve dok nije za-

minjen vincom bandaša u obiteljskoj Dužijanci.

U subatičkom ataru, u vinogradi ma piska i piskulja bio je adet da se nuz blagoslov žita obavi i blagoslov vinograda, da loza i vočke bolje robe.

Po predaji sveti Marko Evandelist pridičio je o kršćanstvu u žitnom dilu Egipta, u okolici Aleksandrije, di je rad ispovidanja kršnanske vire usmrćen. Vrimenom su mu tilo Mlečani prineli u Veneciju i od onda su mu relikvije u ta mošnjoj Crkvi sv. Marka.

Od 589. godine na Markovo se obavljao blagoslov polja, a od sridnjeg vika katolici su zadržali adet blagoslova žita i polja koji se niguje i danas.

Blagoslov polja 25. travnja odgađa se samo ako tog dana pada Uskrs, posljednji put je bio 1942. godine. Kad se to desi blagoslov žita i polja obavlja se na vođeni ponediljak, drug dana Uskrsa.

Stanarice su na njivi od blagoslovljenog žita isplele oveći vinac i čuvale ga dok njim se ne izlegu pilići, pućići, morčići... Stanarica je tim vincom okružila tek izležen pilić da ga sačuva, kako su virovali, od bolesti, da dobro napriduju u rastu, jel je žito prvo ozelenilo u proliće i zato ima posebno moć zaštite. Ovaj običaj je posli II. svitskog rata polagano pao u zaborav.

Povodom jednog nemilog događaja

Kome smeta križ?

Piše: Vič. mr. Andrija Kopilović

Znamo u povijesti da je križ mnogima zasmetao, ali znamo od povijesti da su ti i takovi nestali. Nisam to želio, ali mi se nametnula misao: ako i Tebe progone, pa im smetaš, neće daleko stići bez Tebe.

Slavimo Uskrs. Vrhunac je to i izvoriste sveg kršćanskog življenja, prakse i slavljenja. To je središnja točka i vrhunac čemu kršćanstvo teži i iz čega crpi svoju snagu. Apostol Pavao već je davno ustvrdio da s vjerom u uskrsnuće kršćanstvo stoji i pada. Ako vjerujemo u Kristovo uskrsnuće i naš Uskrs s njime, hrabro ćemo koračati kroz povijest i ukoračati u natpovijest. Ako odbacimo mogućnost vlastitog uskrsnuća, uskrsnućem Kristovim ulazimo u tamu vlastite nutrine, a onda tako vidimo i svoju okolicu. Dakle, u kršćanskom smislu, u središnjem smo događaju i slavljenju u pitanju jesmo li slavili, doživjeli i imali Uskrs?

Ovih dana me zaokuplja i duboko potresa jedan ne baš uskrsni događaj. Održavao se nedavno jedan vrlo važan skup naše hrvatske zajednice. Počelo je dosta napeto. Bila je još korizma. Oni koji me poznaju dobro znaju da ja često u korizmi a i inače držim u ruci jedan mali drveni križ, koji je za mene daleko više nego li simbol. Često ga imam u ruci na predavanjima, nastupima, više manje neprimjetno, ali niti ne tajim da nešto držim u ruci. Tako sam navikao godinama, tako činim i sada. Kako je na susretu napetost rasla i prijetili sukobi, ja sam spontano sagnuo glavu i neprimjetno, tiho molio. Razmišljao sam, u ovoj situaciji moja je uloga zamoliti Boga da ujedini različitosti i da pomiri suprotnosti, pa sam se tako dubo-

ko sabran sa »mojim Isusom« po-
zabavio molitveno i nisam primijetio da to netko još primjećuje.

Međutim, kada je rasprava postala pomalo neprimjerena, ostao sam zatečen kada je upravo u toj diskusiji najedanputa apostrofiran taj moj križić, kao smetnja i kao sredstvo manipulacije, jer se s njime »maše nad glavama« i time izmami pulira taj skup. Ostao sam bez riječi, uzdahnuo sam i pomislio: »Isuse Ti ovdje nekom smetaš«. Ostao sam sa vrlo bolnim iskustvom, još bolnijim zaključkom: kuda to ide moj hrvatski narod, kada mu još i križ bez teksta smeta da bi se osjećao slobodan.

Znamo u povijesti da je križ mnogima zasmetao, ali znamo od povijesti da su ti i takovi nestali. Nisam to želio, ali mi se nametnula misao: ako i Tebe progone, pa im smetaš, neće daleko stići bez Tebe. Šutio sam i nastavio moliti: »Oprosti im Gospodine jer ne znaju što čine.« makar su se pozivali na velike svećenike iz svoje prošlosti, za koje nemaju oni zaslugu nego njihovi slavni predci, a sada za ovu gestu mogu biti samo oni odgovorni a ne njihovi predci. Zato smiluj se Gospodine!

Jednako tako sam doživio i kritiku upućenu na jednostavno prisustvo katoličkih svećenika (dvojice) na tom susretu koji su se usudili dati svoj doprinos i pomoći svom narodu ne samo s propovjedaonice, isповјedaonice, nego i u području

kulture, obrazovanja, informiranja i društvenog angažmana. I opet pitanje: Kuda to ide moj hrvatski narod kada im već smeta i samo prisustvo katoličkih svećenika? Blaženi Alojzije Stepinac usudio se u sudnici ustvrditi jednu vrlo značajnu istinu o hrvatskoj povijesti: Kada odbacite svoje svećenike, narod vam to nikada neće oprostiti! A neke od njih, kritičara, odgovorila je, odnijela i ohranila sveta Majka Crkva. Zar se tako uzvraća ljubav Majke da se sada aktualni i aktivni predvodnici te Crkve tako lako preziru, odbacuju, omalovažuju?

I tako sam ovih dana ulazeći u slavljenje Uskrsa doživio Veliki petak. Danas sam radostan što je uvijek Veliki petak prije Uskrsa, pa se nadam da će se i nakon našeg Velikog petka prozivanja, suđenja, osuđivanja, odbacivanja pa i pokopa ipak dogoditi Uskrs. Ako se pak, ne daj Bože, ostane kod Velikoga petka i ne pođe k Uskrsu, onda neće ni ovaj narod uskrsnuti i samo će slaviti uskrs običaja, uskrs tradicije, uskrs neodgovornosti, a nikada Uskrs Kristov i s Kristom u naš Uskrs koji obećaje i koji je uvijek temelj budućnosti života pojedinca pa i naroda.

Ne budemo li imali Uskrsa, nećemo imati ni budućnosti. Volio bih da ovo nekoliko doživljaja ostane kao prošlost, a da neki novi susreti budu u znaku Uskrslog Gospodina. Zato potvrđujem Uskrs s upitnikom i Uskrs s usklikom. ■

V S T TREND doo

Bulevar Mihajla Pupina 19
21000 Novi Sad
vst@neobee.net
Telefon: 021/621-046
623-112

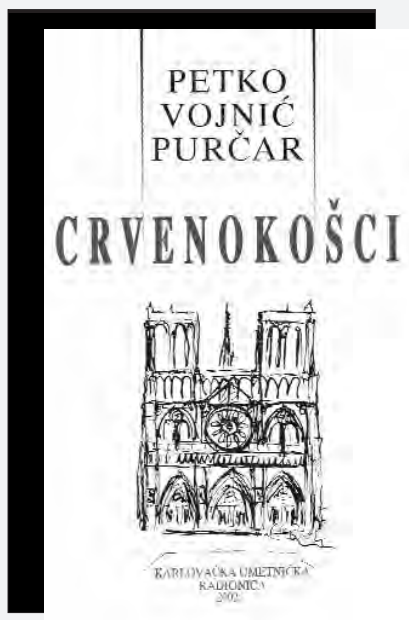
Djelatnost: Generalni zastupnik poduzeća HERBOS iz Siska
koji nudi kompletan program preparata i sredstava za zaštitu bilja
U Subotici, doo ZRNKO, Vladimira Đanića 64, telefon: 555-045, gdje sve proizvode možete dobiti i u razmjeni

Prijedlog tjedna

O crvenokošcima, Židovima, paneuropskim spisateljima & koječemu

Petko Vojnić Purčar:
CRVENOKOŠCI (Karlovačka
umetnička radionica, 2002)

Posljednjih godina svoga života Miroslav Krleža je postavljao sebi pitanja o smislu takozvane »domaće literature« i o onima koji bi se mogli uklopiti u kontekst europske literature. Ovaj veliki zagrebački bard ne samo

hrvatske književnosti – došao je do zaključka da su takozvani »domaći pisci«, odlični spisatelji kao *Mihailo Lalić*, *Oskar Davičo* ili *Ranko Marinković*, a da su pisci iz takozvanog »europskog kruga« u nas – *Danilo Kiš*, *Borislav Pekić* i *Petko Vojnić Purčar*. Ne bismo se upuštali u teorijsko razmatranje ovih ideja našeg posljednjeg enciklopedista ravnoga jednom D'Alambertu, ali ćemo ukratko iznijeti svoj stav o europskome kontekstu i pan-europskom ozračju novog teksta, zapravo romana Petka Vojnića Purčara pod nazivom »REDSKINS«, odnosno »CRVENOKOŠCI«, teksta koji je uspio na 210 stranica ispričati priču o tako tematski fluidnom, paneuropskom i pan-američkom tematu, te ga, uprkos isprepletenosti, dovesti i privesti do urnebesnoga finala. Priča se

odvija oko grupiranih glavnih junaka CRVENOKOŽACA: u prvu grupu spadaju Poglavica sa sjevera, koji je izgubio obitelj i polovicu stanovništva u jednoj regiji između SAD i Kanade, potom mladi, obrazovani i veoma sposobni ljudi iz nekoliko starih naroda, sa sjeverno-američkog kontinenta: drugu grupu čine pripadnici specijalnih policijskih snaga SAD i Francuske, a u trećoj grupi su ordinarni mafiozi, koji »rolaju« drogu, prostituciju, i oružje, i žestoko se sukobljavaju na europskome kontinentu, a ponajviše u Parizu, s građanima i uglednim ljudima iz Kanade i SAD. Zaplet je sjajno riješen, ali za to valja pročitati knjigu. Kada se pojavi ovaj novi Purčar bestseller, a postat će to, ne sumnjamo, mnogi će kritičari ukrstiti svoja pera, bit će ih pro et contra, ali ono u što sam siguran, je to da će on imati armiju čitatelja koji će rado posezati za ovim romanom, s tim što će to, uvjeren sam, iznuditi ekranizaciju CRVENOKOŽACA na TV-ekranu.

Aleksandar Tišma

»Dragi Robi, naš najveći, srpski, jevrejski, vojvođanski spisatelj, rođen u Horgošu, sad je nešto bolestan, napisao je ovo povodom moje knjige »Crvenokošci«, mislim da bi Vas interesiralo što ima reći.

Tvoj **Petko**

Štovani čitatelji, u gornjim redovima vam dajem na uvid mišljenje pokojnog spisatelja europskog renomea i senzibiliteta *Aleksandra Tišme* o još uvijek, hvala Bogu, živom i zdravom bardu pisane hrvatske riječi, rodnom iz Subotice, nastanjenom na Petrovaradinu *Petku Vojniću Purčaru*. Tekst pokojnoga Tišme nužno sam prilagodio potrebama i uvjetima ovog tjednika, a potonji dio je izvadak iz pisma koje mi je gospodin Purčar uputio nakon tiskanja svojega romana i prije smrti Aleksandra Tišme. Tišma nije, na žalost, doživio vidjeti »Crvenokošce« ekranizirane, Vi i mi, nadam se, hoćemo. Ova knjiga to doista zavređuje.

FLEETWOOD MAC:

»THEN PLAY ON«

Najistaknutiji eksponent tzv. »druge generacije britanskog R&B buma« (second wave of the british rhythm & blues boom) bila je skupina »Fleetwood Mac«, koja se ponajprije zvala »Peter Green s Fleetwood Mac«, a koju su sačinjavali glazbenici što su se kalili u njedrima kulturnoga »velikoga tate« bijelog (britanskog) bluesa, *Johna Mayalla: Peter Green*, basist *John McVie*, pjevač, gitarist i pijanist – *Jeremy Spencer*; te gorostasni bubnjar, *Mick Fleetwood*. Duša i mozak skupine bio je londonski mesarski pomoćnik preko dana, a noću vrsni gitarist, usni harmonikaš, basist, pjevač, skladatelj i aranžer, senzibilni i nepogrešivi Peter Green, Jevrejin podrijetlom, pravim imenom Peter Aaron Greenbaum. Nakon što su objavili četiri vrsna albuma, mahom u Chicago-style maniru i pod velikim utjecajem Greenovih inventivnih, surealnih i oniričnih autorskih skladbi poput »Albatross«, »Supernatural«, »Out Of Reach«, »Black Magic Woman«, »Green Manalishi«, »Man Of The World«, »Love That Burns«, »World Keep On Turnin« i, poglavito, neponovljive, vanvremene, »Oh, Well«, pridružio im se mladi gitarist,

Danny Kirwan, Tad su objavili svoje remek-djelo, album »Then Play On«, nakon kojeg je Green (baum) napustio skupinu, poludio, otišao u Izrael, radio kao kopač lijesova, Spencer se pridružio sekti Jehovinih svjedoka, a »kumovi« skupine, John McVie i bubnjar Fleetwood, nastavili, do danas, voditi grupu, preselivši se u SAD. No, to više nije (bila) ista skupina, ista glazba, to je već neka sasvim druga priča, a ova tu (pre)staje...

Vijesti

OKONČANO 22. MUZIČKO BIJENALE U ZAGREBU

Nakon uspješno proteklog i okončanog 22. muzičkog bijenala u Zagrebu ostaje utisak da je najcjelovitiji dojam na publiku ostavila predstava održana 9. travnja, u dramskom kazalištu Gavella, opera »One« (Jedno), mladoga nizozemskoga skladatelja Michela van der Aa (1970.). Solistica je bila Barbara Heiniggen, a samo djelo, nakon cjelokupnog bijenala, ostaje kao intrigantni znak uporabe tehnologije koja je duboko, preduboko, integrirana, rekao bih, u tijelo ne samo opere, već cjelokupne glazbe, umjetnosti u cjelosti, i koja ozbiljno preispituje njen status i današnju funkciju.

BULAJIĆ SNIMA FILM O DRŽIĆU

Nakon šest godina dugih priprema jedan od najglasovitijih hrvatskih redatelja i omiljeni filmski djelatnik pokojnog Josipa Broza, veteran Veljko Bulajić, krenuo je s prvim klupama snimanja filma o liku i djelu velikoga renesansnoga dubrovačkoga spisatelja i dramskoga pisca, komediografa, Marina Držića. Snima se u okolini Dubrovnika, samom jezgru grada, Kotoru, Firenci, Toskani, te u Veneciji. Impozantnu glumačku ekipu predvodi Sven Medvešak, u naslovnoj roli samoga gospara Držića.

NOVI ALBUM »YARDBIRDS« NAKON TRI I POL DESETLJEĆA

Legendarna psihodelična rhythm & blues skupina osnovana prije više od četiri decenija, »The Yardbirds«, u kojoj su karijeru počela tri najbitnija gitarista britanske rock-glazbe, Eric Clapton, Jimmy Page i Jeff Beck, ponovno su se okupili,

točnije tek dvojica iz prve postave ovoga kultnog banda, ritam-gitarist Chris Dreja, i bubnjar Jim McCarty, te nakon stanke od ravno tridesetpet ljeta odlučili snimiti (novi) album.

Pojačat će ih glasoviti glazbenici srednje i mlađe generacije: gitarist Gypie Mayo, basist i pjevač John Idan, te usni harmonikaš Alan Glenn. Posebna slastica za one od vas, štovani čitatelji, koji ste, kao i moja malenkost, »prestari za rock n roll, a premladi za smrt«, kako pjeva Ian Anderson (»Jethro Tull«), bit će gostovanje velikih

gitarističkih zvijezda: pomenutoga Jeffa Becka, Stevea Vaia, Briana Maya, Joe Satriania, Jeffa Baxtera, Slasha, Stevea Lukatera, te Johnny Rzeznika. Album se, u vidu CD-a pojavio u radnjama 22. travnja, naslovljen je »Birdland«, sadrži sedam novih i obrade osam klasičnih pjesama nezaboravnih »Yardbirds«-a.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE

IVAN FILIPOVIĆ (1823. - 1895.)

Hrvatski pedagog i spisatelj, čija su najznačajnija djela »Slovnička čitanka«, »Početnica«, te »Rječnik hrvatsko-njemačkoga jezika«. Uređivao je listove za omladinu, »Bosiljak« i »Jagodnjak«, te organizirao kolege, intelektualce i prosvjetare u razne udruge - »Savez hrvatskog učiteljskog društva«, »Hrvatski pedagoški književni zbor«, »Hrvatski učiteljski dom«, te »Hrvatski učiteljski konvikt«.

OBLJETNICA

Travanj - mjesec Muddya i Haška

Muddy Waters (4. travnja 1913. – 30. travnja 1983.), kao da je Božjom voljom vezan za mjesec travanj. Velikan afroameričkoga bluesa, rođen je u ovome mjesecu prije 90 godina, a preminuo je u snu u, za jednog autentičnog bluesmana gotovo nevjerojatnoj starosnoj dobi od 70 junačnih ljeta, u predgrađu Westmata, američke države Illinois. Waters, krštenim imenom McKinley Morganfield, rodio se u gradiću Rolling Fork na Delti Mississippi-a i bio je i ostao najbitnijim katalistom poslijeratnoga bluesa, jednako važan kao izvođač ruralnoga, arhaičnoga delta bluesa i kao začetnik suvremenoga, urbanoga bluesa iz Chicaga.

Djelo Jaroslava Haška u cjelini, a poglavito legendarni »Doživljaji dobrog vojnika Švejka«, koji počinju glasovitim usklikom: »Na Beograd!«, pripada onim besmrtnim umjetničkim ostvarenjima koji prelaze međe vremena i prostora. Nije slučajno što su njegove knjige, među prvima, i među djelima *Anatole Francea*, *Thomasa Manna*, *Heinricha Heinea*, gorjele na Hitlerovim lomačama. Hašek je rođen na današnji dan 1883. godine, dakle prije ravno 120 godina, u Pragu, a preminuo je 3. siječnja, 1923. Opet, dakle, obljetnički povod – prije, dakle, koji mjesec više od 80 godina.

Međunarodni sajam knjiga u Novom Sadu

Promoviran film o Edi Murtiću

Deveti međunarodni Salon knjiga, koji je zajedno sa izložbom Art Expo, sajmom Dječji svijet i sajmom School & Office Expo održan od 17. do 22. travnja u Novom Sadu okupio je oko 320 tvrtki – iz naše zemlje, Hrvatske, Indije, Japana, sa Cipra, iz Mađarske, Njemačke, Republike Srpske, Rumunjske i Velike Britanije.

Sajam je otvorio predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Dorđe Đukić*, a tijekom sajma je održano i niz popratnih manifestacija. Izdavačku djelatnost nacionalnih manjina u Vojvodini predstavilo je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu, na čijem su štandu predstavljene i knjige hrvatskih autora i izdavača. U okviru programa prezentacija ustanova kulture Autonomne Pokrajine Vojvodine prvi put je u našoj zemlji prikazan film »Istina« o umjetniku *Edi Murtiću*, redatelja *Rajka Grlića*.

Nova hala »Master« ugostila je knjižare, izdavače i pisce koji su izložili beletristiku, stručnu literaturu, časopise, multimedijalne računarske tečajeve, poslovne knjige, novine, rječnike i druge publikacije. Iako izdavači nisu bili posve zadovoljni brojem posjetitelja, oni koji su došli na sajam, bili su zainteresirani za mnoga izdanja koja su se prodavala po promotivnim cijenama.

Školska knjiga iz Zagreba predstavljena je štandom koji je bio odlično posjećen.

Martina Drame, službenica koja radi u odjelu izvoza Školske knjige, kaže za naš list da se već četvrte godine predstavljaju na ovom sajmu, a da su zbog velike zainteresiranosti otvorili i predstavništvo u Beogradu, te da sada osim predstavljanja i prodaju svoja izdanja na našem tržištu. »Donijeli smo mnogo naslova, točnije ono što smo vidjeli da se ovdje najviše traži, a to je znanstvena i stručna literatura, rječnici, gramatika, beletristika, medicina, tehnološke znanosti, filozofija, a vjerojatno

Predstavili se i Šokci

Manifestacijama kojim je uvećan Salon knjiga obogatio je i HKUD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega nastupom pedesetak folkloraca u šokačkim nošnjama. Posjetioци su bili oduševljeni folklornim nastupom i bečarcima kojim se predstavilo ovo kulturno-umjetničko društvo.

će i svi drugi naći nešto za sebe. Imamo i dodatni sajamski popust, tako da to zbilja privlači kupce, vidite i sami kolika je ovdje gužva, tako da smo zadovoljni. Što se tiče beletristike, najviše se prodaju naslovi biblioteke 'Nova', to su krimići poznatog *Gorana Tribusona* i *Pavla Pavličića*, te 'Vrhovi svjetske književnosti' i knjiga 'Božja biljna ljekarna' koja je neizostavna. Imamo i veliki izbor iz oblasti tehnologije, medicine, ekonomija, psihologije«.

Martina Drame kaže kako Školska knjiga prima narudžbe i putem interneta te faksa, ali da je poštarina skupa, te da se dešava da iznosi onoliko kolika je i cijena same knjige. Stoga dodaje kako je sajam odlična mogućnost za kupovinu knjiga bez opterećenja poštanskim troškovima, što može iznositi i do 17 eura.

Nikola Perušić

Povodom predavanja o 130. obljetnici rođenja A. G. Matoša

O Matošu – bez Matoša

U punoj dvorani subotičke Gradske knjižnice održano je 13. travnja predavanje o *Antunu Gustavu Matošu*. Uvaženi predavač bio je umirovljeni profesor stilistike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu profesor dr. *Krunoslav Pranjić*. Zadovoljstvo da u našem gradu slušamo o Matošu, omogućio nam je organizator predavanja Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić«. U svojem izlaganju profesor Pranjić proveo nas je kroz Matošev život od rodnog Tovarnika u Srijemu (1873.) do Zagreba, kobne za europske narode 1914. godine, a za poeziju doba cvata hrvatske moderne. Zanimljivim, elokventnim izlaganjem plijenio je pažnju, oživljavao prošlost, kronološkim redom slijedio je Matošev životni put – porodičnu atmosferu, Zagreb, te »stranstvovanja«. Buntovnu, nemirnu, ponekad nedosljednu, ali i sa čvrsto izgrađenim principima, ličnost autora, stavljao je u kontekst sa sredinom, a rezultat je uvijek bio – sukob. Te sukobe i umjetnikove životne i stvaralačke principe objašnjavao je profesor Pranjić. Slobodna, lirska, senzibilna individua, koja težnju za sveopćom harmonijom i pojedinačnim skladom nosi u sebi – mora doći u sukob s okolinom. Zamislite odličnog muzičara, majstora na čelu, kako čisti štale i timari konje.

U ličnosti A. G. Matoša sadržane su mnoge protivurječnosti. Dok su drugi umjetnici najčešće njegovali stih na početku svog književnog rada, a u zenitu stvaranja prelazili na prozu, Matoš je u domenu stiha ušao kao potpuno zreo umjetnik u posljednjem periodu svog stvaralaštva i stvorio obrazac za poeziju, i suvereno zavladao njome. Deklarirao se kao kozmopolit, Europejac, ali u biti je i veliki tradicionalist i zaljubljenik u domovinu. U Parizu se našao u centru moderne. Uticaj parnasovaca i simbolista bio je neminovan. L'art pour l'art (lar pur lar), prihvatio je kao umjetnički kredo. O njemu je ovako govorio: »Umjetnik mora služiti umjetnosti zbog umjetnosti, a ne zbog koristi i inih in-

feriornih obzira, da traži ljepotu zbog ljepote, kao učenjak istinu zbog istine i kao pravednik što čini dobro zbog dobra«.

Bio je sluga ljepote i istine. Digao ih je na piedestal. Braneći ih, sukobljavao se s najbližima. Zbog književne kritike napisane povodom romana *Janka Veselinovića*, odjednom su se za njega sva vrata u Beogradu zatvorila, u Beogradu kojeg je, inače, nazivao svojom drugom otadžbinom.

Ovaj sukob bio je uzrokom Matoševog odlaska, ali nova sredina Pariz, tadašnji kulturni centar Europe, za njega znači veliko obogaćivanje. Proširenih horizonata, kao izgrađena umjetnička ličnost, gonjen nostalgijom, vraća se u domovinu, svoj Zagreb.

Tema predavanja profesora dr. Krunoslava Pranjića bila je »Globalno i regionalno u djelu A. G. Matoša«. O tome preda-

vač je nadahnuto govorio, ali jedna komponenta je izostala. Mislim da su pažljivi slušatelji u nečemu ostali prikraćeni. Čarobno sugestivnu Matoševu riječ nismo čuli – ni jedan stih, ni jedan pejzaž, ni jedan dijalog, ni jedan ogled. A mnogi su došli da bi čuli i ponovno uživali u čarobnom tkivu njegove poezije.

Cijenjenim čitateljima »Hrvatske riječi« povodom 130. obljetnice rođenja A. G. Matoša, poklanjamo pjesmu:

Notturmo

Mlačna noć, u selu lavež; kasan
Čuk il netopir;
Ljubav cvijeća – miris jak i strasan
Slavi tajni pir.

Sitni cvrčak sjetno cvrči, jasan
Kao srebren vir;

Teške oči sklapaju se na san,
S neba rosi mir.

S morskog tornja bat
Broji pospan sat,
Blaga svjetlost sipi sa visina;

Kroz samoću, muk,
Sve je tiši huk;
Željeznicu guta već daljina.

Ljubitelji poezije osjetiti će pjesnikovu riječ – muziku noći, mir, ali prividan, osjetiti će riječi i osjećaje spojene u savršenu formu. U Matoševom sonetu stih je lapidaran, zgusnut, muzikalan (čemu doprinose brojne asonance, aliteracije, ritam, rima). Pišući stihove, on je zadovoljavao svoje muzičke potrebe (zbog grča desne ruke nije bio više u mogućnosti da svira).

Kao svaka snažna i individualna umjetnička ličnost, iza sebe je ostavio mnogo sljedbenika, tako da s pravom možemo govoriti o Matoševoj školi u hrvatskoj književnosti.

Katarina Vasiljčuk

U »Bunjevačkom kolu« u Subotici, povodom Uskrsa

Izložba dječjih crteža

U organizaciji NIU »Hrvatska riječ«, a po izvornoj ideji našeg urednika zabavne i sportske rubrike, *Dražena Prčića*, koji je ujedno i vodio priredbu, u subotu je, 19. travnja, u velikoj sali subotičkog HKC »Bunjevačko kolo« upriličena izložba crteža najmlađih učenika hrvatskih razreda osnovnih škola »Matko Vuković« iz Subotice, »Matija Gubec« iz Tavankuta, te »Vladimir Nazor« iz Đurđina. Potom je održan vanredno lijep igrokaz mališana iz OŠ »Matko Vuković«, nakon kojeg su svi, skupa, otpjevali »Glory, Hallelujah« i »Ostani s nama«, prigodne Uskrsnje duhovne pjesme, uz pratnju vrijednoga prosvjetnog i kulturnoga pregaoca, *Ane Čavrgov* (tamburica), i glazbenika i ravnatelja mnogih zborova ovdašnjega mlađeg i starijeg hrvatskoga življa, *Nele Skenderović* (gitara). Žiri u sastavu: *prof. Olga Šram*, *Ljubica Suturović* i *Robert G. Tilly*, odlučio je nagraditi likovne radove *Kristine Vojnić Purčar*, *Svetlane Horvat*, te *Josipa Dulića*. Svi su sudionici likovne izložbe darivani crtaćim blokovima, da bi »šlag na torti« pretprazničnoga raspoloženja bio sladoled, kojega je donirala tvrtka »Magnus« iz Subotice.

»Nove ideje, nove generacije« Olge Šram

U Muzeju primjenjene umjetnosti u Beogradu, od 17. travnja do konca svibnja, konkretno - 31. svibnja, održava se XI. trijenale keramike, najznačajnija manifestacija iz ove oblasti u ovom dijelu Europe, čiji smo dio, najzad, postali. Manifestacija je organizirana u suradnji s Likovnim susretom iz Subotice, gdje će Trijenale biti ponovno postavljeno, u rujnu i listopadu. Novu koncepciju Trijenala čine pet selektorskih izložbi, od kojih je svakako najznačajnija ona naslovljena (s) »Nove ideje, nove generacije«, autora, povjesničara umjetnosti, *Olge Šram*, ravnateljice subotičkog Likovnog susreta.

Sanja Kalapoš o rock-u u Istri

Knjiga »Rock po Istrijski«, u kojoj autorica, *Sanja Kalapoš*, etnolog, piše o popularnoj kulturi, regiji i identitetu, objavljena je nedavno u nakladi zagrebačkog »Jesenski i Turk«-a, i u njoj se na krajnje sistematičan i intrigantan način obrađuje fenomen tzv. »ča-vala«, koji je bio najjači u periodu od 1994. do 1996. Radi se o jednoj od najzanimljivijih knjiga u »Biblioteci antropologije i etnologije«. Uz teme identiteta, etniciteta, dijalekta, kulture mladih, globalizacije i regionalizma, posebno se obrađuju tri eksponenta pomenutoga »ča-vala«: *Alen Vitaso-vić*, *Dražen Turina-Šajeta*, te skupina »Gustafi«. Inače, tridesetjednogodišnja Sanja Kalapoš je napisala »Rock po istrijski«, na osnovi doktorske disertacije, što ju je obranila na Sveučilištu u Beču. Radi se o knjizi koja je pionirska u području hrvatske etnologije i kulturne antropologije, jer donosi inovativne metode i prikazuje odnose regionalne i nacionalne kulture.

Koncert grupe »Magazin« u Novom Sadu

Dani su bez broja

»Dobro večer prijatelji, ako vas tako mogu zvati posle petnaest dugih godina, a nadam se da mogu i smijem« – ovim se riječima publici obratio Tonči Huljić, tvorac i vođa splitske četvorke, grupe Magazin, 17. travnja u SPC »Vojvodina«, na njihovom prvom novosadskom koncertu nakon ratnih zbivanja. Odmah su potom počeli taktovi njihovih velikih hitova, pjevačica Jelena Rozga je koketirala s publikom i kamerama, svjetla su treptala, djeca plesala, nebo se otvorilo...

Novosadsku publiku oduševile su pjesme o Dalmaciji, splitska grupa bila je iznenađena što tekstove njihovih novijih pjesama mnogi znaju napamet, pjevačica Jelena Rozga dobila je desetine buketa cvijeća razdražanih obožavateljica.

Mada, nije sve bilo tako krasno u proteklih petnaest godina, o kojima Huljić na početku govori. Informativnom i medijskom blokadom tijekom ratova na teritoriji ex. YU, prvo što je postalo biti zabranjenom robom, jeste upravo glazba. Destruktivnih devedesetih hrvatska je glazba bila strogo zabranjivana u medijima, a nije je bilo ni na legalnom tržištu (ako je tako nešto ovdje ikad postojalo).

Istodobno i ovdašnja je glazba bila (i ostala) zabranjena u Hrvatskoj. Ilustracije radi, špica legendarne emisije »Sve bilo je muzika« Radio Beograda je, nakon dvije decenije, zamijenjena, jer ju je činila istoimena numera Arsena Dedića, tada na crnoj listi istog radija. Ipak, nakon Daytona, i kvazimiroljubivih poriva tadašnje vlasti, po preporuci iste, hrvatska se i bosanska glazba forsira sve više i jače u čemu je prednjačila RTV Košava, vlasništvo Marije Milošević. Od tada do danas više nema embarga na hrvatsku glazbu, štoviše, zaslužno, zbog kvalitete, ali i nostalgije, ona dobija apsolutni primat u svim medijima. Otuda tisuće i tisuće ruku u zraku na koncertima Magazin. Ipak, postoje i glazbenici koji nisu i ne žele dolaziti u SCG, iz principa ili dešpeta, svejedno, na opću žalost njihovih poštovalaca. U pitanju su, prije svih Oliver Dragojević i Doris Dragović.

Magazin je prvi probio led i hrabro došao u našu zemlju, a tim povodom Tonči je izjavio: »Mnogi su nas u Hrvatskoj pitali što nam uopće treba gostovanje u Srbiji. I mi smo dugo razmišljali što ćemo i kako ćemo. No, činjenica je da je hrvatsko tržište malo, da nama glazbenici-

ma tereni u Sloveniji pucaju po šavovima, a da negdje moramo raditi kako bismo preživjeli. Odlazak Magazin u SCG bila je pragmatična odluka u ovom trenutku, a ja sam i inače poznat kao pragmatičar«.

Koncert je, inače, počeo točno u 21 sat, s aktualnim singlom »Ne vjerujem sebi, ne vjerujem tebi«, iako se ta pjesma ne ubraja u najveće hitove splitske grupe, publika u dvorani već se s prvim taktovima digla na noge i počela pljeskati. To se nastavilo tijekom sljedeća dva sata, delirij publike izazvale su izvedbe pjesama »Put putujem«, »Sve bi seke ljubile mornare«, te »Minus i plus«, »Ginem« ili »Kasno je«, s novijih Magazinovih albuma. B. C.

NIKOLA PERUŠIĆ

Web stranice za fanove Jelene Rozga:

www.vecernji-list.hr/EKRAN/2002/05/31/Pages/magazin.html

www.bug.hr/petric/jelena.htm

www.balkanmedia.com/m2/doc/146-1.shtml

Magazin je formiran 1981. godine na inicijativu Tončija Huljića i do 1990. godine pjevala je Ljiljana Nikolovska, koja se udajom za američkog fotografa seli u USA. Nakon nje mikrofon preuzima, sada već popularna, Danijela Martinović, ali 1996. i ona odlazi iz grupe. Naredne godine je zamjenjuje mlada, šarmantna, živahna i nadasve ljupka Jelena Rozga, koja je i danas na tom mjestu. Osim Tončija i Jelene, grupu čine Željko Barišić (gitara), Nenad Vesanović (bas) i Ante Miletić (bubnjevi). Tekstove piše Tončijeva supruga Vjekoslava, a većinu aranžmana radi Remi Kazinoti.

ALBUMI: 'Kokolo' (1983.), 'O la la' (1984.), 'Piši mi' (1985.), 'Put putujem' (1986.), 'Magazin' (1987.), 'Besane noći' (1988.), 'Magazin' (1989.) – sa Ljiljanom Nikolovskom, 'Da mi je zaljubiti u mene' (1992.), 'Koncert' (1992.), 'Došlo vrijeme' (1993.), 'Simpatija' (1994.), 'Nebo boje moje ljubavi' (1996.) – sa Danijelom Martinović i 'Da si ti ja' (1998.), 'Minus i plus' (2000.), 'S druge strane mjeseca' (2002.) – sa Jelenom Rozgom.

Formula 1

»Naštelovani« Schumacher

San Marino, 20. travnja. Najboljem vozaču F1 svih vremena Michaelu Schumacheru bile su potrebne četiri trke da bi se uspeo na "svoje" pobjedničko postolje. »Domaći« teren pogodio je i drugom Ferrarijevom pilotu Barrichellu koji je stigao treći iza, trenutačno vodećeg u generalnom plasmanu, Raikkonena. Tužnu sjenu na prvi

ovogodišnji Schumijev trijumf bacila je smrt njegove majke koja je preminula na dan održavanja utrke.

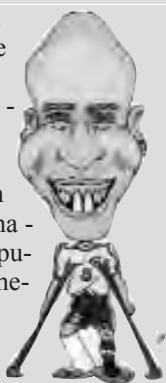
Tablica: Raikkonen 32, Coulthard 19, M. Schumacher 18, Alonso 17, Barrichello 14, R. Schumacher 13, Fisichella, Montoya 10, Trulli 9, Frentzen 7

Nogomet

Više od igre

Kada budete čitali ovaj tekst, biti će poznati svi polufinalisti ovogodišnjeg izdanja Lige prvaka, a tko će ponijeti veliki pokal namije - njen pobjedniku najprestižnijeg klupskog natjecanja na nogometnom planetu ostaje nam da vidimo u svibanjskom finalu dvije najbolje momčadi. Ali, mimo okršaja na najprestižnijim travnjacima Europe, na marketinškom polju finalisti su odavno poznati svim ljubiteljima najpopularnije igre na svijetu. Proći će još mnogo vremena dok se ne pojavi još koji klub koji će moći parirati gigantima poput Reala i Manchester Uniteda.

Real - Manchester United

Budžet: 300 – 270 mil. eura

Predviđena god. zarada: 80 – 48,5

Zarada od oglašivača na dresovima: 20 (Siemens) – 44 (Vodafone)

Marketing: 43 – 46,1

Pojačanja: 45 (Ronaldo) – 47 (Ferdinand)

Igrači s najvećom zaradom: 13,6 (Zidane) – 10,3 (Beckham)

Sponzorski ugovori: 55,7 (Ronaldo-Nike) – 11 (Beckham-Adidas)

Klupski sponzori: Siemens, Adidas, Pepsi, Zanussi – Vodafone, Nike, Budweiser, Fujifilm

Prosjeak gledatelja: 70.000 – 67.000

Hokej na ledu

Oklopnicima tanak led

Zagreb, Svjetsko prvenstvo Divizije I., 14-20. travnja. Hrvatski hokejaši, nažalost, nisu uspjeli opstati u Diviziji I svjetskog hokeja iako su se natjecali na svom ledu. Nakon četiri poraza u susretima (Norveška 1:6, Francuska 1:8, Italija 0:9, V. Britanije 1:7) grupnog natjecanja,

evidentno slabi cjelokupni dojam nešto je popravljen pobjedom u posljednjoj utakmici šampionata nad Estonijom 7:5. Kao posljednjeplasirana momčad Hrvatska će se dogodine natjecati u Diviziji II, dok je plasman u Elitnu diviziju pripao prvoplasiranim Francuzima.

**Nogomet
1. HNL**

Liga za prvaka, 25. kolo, 19. travnja

Hajduk – Zagreb 1:0
Varteks – Dinamo 0:3
Cibalia – Kamen I. 3:2

Tablica: Dinamo 63, Hajduk 59, Varteks 48, Cibalia 36, Kamen I. 33, Zagreb 31

Liga za ostanak, 25. kolo, 19. travnja

Osijek – Šibenik 1:0
Rijeka – Pomorac 2:0
Zadar – Slaven B. 1:0

Tablica: Slaven B. 33, Osijek 28, Zadar 27, Rijeka 22, Pomorac 21, Šibenik 18

**Nogomet
1. liga SCG**

26. kolo, 19. travnja

C. zvezda – Partizan 2:0
Sartid – Vojvodina 0:1
Mogren – Rudar 1:0
Železnik – OFK Beograd 0:0
Čukarički – Obilić 2:2
Sutjeska – Zeta 1:0
Radnički (N) – Javor 0:2
Rad – zemun 1:1
Radnički (O) – Hajduk 1:0

Tablica: Partizan 68, C. zvezda 52, Železnik 48, Vojvodina 47, OFK Beograd 47, Sutjeska 45, Obilić 40, Zeta 39

**Nogomet
1. liga Vojvodine**

21. kolo, 19. travnja

Jedinstvo (VŠ) – Bačka (S) 0:1
Radnički (Sut) – Tavankut 3:0
Jugović – Radnički (Ko) 6:1
Polet (R) – Radnički (NP) 2:1
Sloga (E) – Radnik 1:0
C. zvezda – Sloboda 1:0
Polet (K) – Sloven 1:0
Vinogradar – Begej 4:0

Tablica: Tavankut 52, Radnički (NP) 42, Polet (R), 39, Jugović 38, Vinogradar 38, Bačka (S) 35, Sloven 29

Djelatnice Hrvatskog nogometnog saveza

Kvartet nogometnih dama

Piše: Dražen Prčić

Nogomet, iliti najvažnija sporedna stvar na svijetu, od samog svog modernog nastanka u drugoj polovici 19. stoljeća, oduvijek je važio isključivo čistom muškom «stvari». Ali, u proteklih vijek i pol iste te «stvari» su se u mnogome promijenile. Žene su izborile emancipaciju, uz poglavito izjednačavanje spolova, a samim tim razbijena je podjela na muške i ženske poslove. Jedan od, činilo se, nedodirljivih stupova muškog ponosa - nogomet, također je izgubio bitku modernog doba u kojem živimo. Ne samo da igraju (finalnoj utakmici ženskog Svjetskog prvenstva u nogometu bilo je nazočno preko 100.000 gledatelja), nego i uspješno djeluju u organizaciji najpopularnije igre našeg planeta. Ovaj prikaz je posvećen kvartetu dama koje su profesionalne djelatnice krovne organizacije hrvatskog nogometa, HNS (Hrvatski nogometni savez).

Djelatnice Hrvatskog nogometnog saveza

Ivančica Sudac

Zaposlena je u Savezu od 1991. godine. Radila je na poslovima administracije Prve hrvatske nogometne lige, a istovremeno i na međunarodnim poslovima ove organizacije. Od 1992. godine radi u Međunarodnom odjelu saveza, kao tajnik Međunarodne komisije, a 1996. godine postaje voditeljica Međunarodnog odjela. Između ostalih poslova, zadužena je za logistiku hrvatskih nogometnih reprezentacija, pa je tim slijedom bila članom službenih delegacija Saveza 1996. na EP u Engleskoj, SP 1998. u Francuskoj. Radi na brojnim projektima, posebice primjene i prilagođavanja legislative HNS-a u odnosu na propise FIFA i UEFA, koji prije svega reguliraju status i prijelaze igrača, te djelovanje i postojanje nogometnih, sudačkih i drugih organizacija koje se nalaze u ingerenciji HNS. Rukovodi radom Međunarodnog odjela u brojnim i opsežnim zadaćama koje ovaj odjel svakodnevno obavlja, a koje se prije svega odnose na sveukupnu komunikaciju Saveza sa međunarodnim nogometnim i drugim institucijama.

Iva Olivari

Zaposlena u Međunarodnom odjelu Saveza od 1992. godine. Radila na poslovima međunarodnih prijelaza igrača do 1996.

godine. Od tada radi na administrativnim poslovima vezanim uz sudjelovanje nogometnih reprezentacija Hrvatske (A, U-21, mali nogomet, reprezentativne vrste mlađih uzrasta), prevodi i obavlja korespondenciju HNS-a sa FIFA-om, UEFA-om, stranim savezima. Obavlja poslove prevođenja statuta i pravilnika FIFA i UEFA, te propozicije natjecanja u kojima sudjeluju nogometne reprezentacije Hrvatske i klubovi koji su sudionici europskih natjecanja (Champions League, Uefa Cup). Vodi korespondenciju klubova, koji se natječu u spomenutim natjecanjima, statističku djelatnost vezanu za hrvatske reprezentativce, disciplinsku arhivu međunarodnih natjecanja. Između ostalog obavlja sveobuhvatne poslove logistike za hrvatske nogometne reprezentacije svih dobnih uzrasta prigodom njihovih sudjelovanja u međunarodnim natjecanjima, pripremama i prijateljskim susretima. Bila je članom službene delegacije Saveza na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Japanu i Koreji 2002. godine.

Vlatka Jandel

Zaposlena u Savezu od 1994. godine. Od 1994-96 radila u Odjelu marketinga, a od 1996. godine u Međunarodnom odjelu.

Radi na poslovima obrade dokumentacije vezane uz transfere igrača, korespondencije vezane uz utakmice hrvatskih nogometnih reprezentacija, posebno ženske reprezentacije, prevodi pravilnike FIFA-e i UEFA-e, te svakodnevnu ulaznu i izlaznu korespondenciju HNS sa stranim savezima, FIFA-om, UEFA-om, te ostalim stranim partnerima. Vodi korespondenciju za klubove sudionike UEFA-inih klupskih natjecanja (Champions League, UEFA Cup, Intertoto Cup, Kup za žene i Kup regija).

Milka Močilac

Zaposlena u Savezu od 1996. godine na financijsko-računovodstvenim poslovima. Radi na obradi završnog računa, obračunu poreza i doprinosa, obračunu plaća zaposlenika, izradi izlaznih računa i ostalim administrativnim financijsko-računovodstvenim poslovima.

Nakon ovog teksta svim pripadnicima tzv. jačeg spola postaje jasno da nogomet nije više samo muški sport, već ga u budućnosti moramo dijeliti sa pripadnicama nježnijih atributa. Za utjehu ostaju uspjesi hrvatske nogometne selekcije, koja je, uz veliku organizacijsku pomoć ove četiri dame, ispisala najljepše stranice modernog hrvatskog nogometa. ■

PETAK 25.4.	SUBOTA 26.4.	NEDJELJA 27.4.	PONEDJELJAK 28.4.	UTORAK 29.4.
HRT 1	HRT 1	HRT 1	HRT 1	HRT 1
07:00 Vijesti 07:05 Dobro jutro, Hrvatska 08:00 Vijesti 09:30 Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10:00 Vijesti 10:05 Spajalica 11:05 Zvučnjak 11:30 Tom i Jerry 11:40 Pink Panther 12:00 Vijesti 12:30 Snaga želje, serija 13:25 Glazbena TV 14:10 Vijesti 14:15 Zvezdane staze 15:00 Hrvatski jezik 15:30 Pjevajmo zajedno 15:40 Hallo aus Berlin 16:00 Vijesti 16:05 Zvučnjak 16:30 Hugo, TV igra 16:55 Među nama 17:30 Hrvatska danas 17:45 Putovanje na sveta mjesta: Njemačka 18:35 Direkt 19:30 Dnevnik 20:55 Željka Ogresta i gosti 21:55 Pola ure kulture 22:30 Meridijan 16 23:00 Dosjei X 23:55 Eksplozivna žena, francuski film 01:30 Podzemlje, film 02:55 Obitelj Soprano 03:50 Treći kamenčić od Sunca	08:00 - Vijesti 08:05 - Dokumentarni film 08:55 - Campi-Campi 10:00 - Vijesti 10:05 - Goranski snjegovi 10:30 - Direkt 11:00 - Sve o krokodilima 12:00 - Vijesti 12:10 - Biblija 12:35 - Prizma 13:30 - Glas domovine 14:00 - Fenomeni 14:30 - Ekumena 15:30 - Vijesti 15:40 - Vjetar u leđa 16:30 - Zlatne djevojke 17:05 - Kruške i jabuke 17:35 - Vijesti 17:50 - Turbo Limach Show 19:30 - Dnevnik 20:05 - Uvijek postoji nada, američki film 22:05 - Glamour Cafe 23:10 - Vijesti 23:25 - Umorstva u Midsomeru, mini-serija 01:10 - Vijesti 01:15 - Viverovo pismo, američki film 02:50 - Modre planine, serija 03:40 - Zlatne djevojke 04:05 - Pozdrav životu, film 05:35 - Remek-djela svjetskih muzeja 05:45 - Od Belfasta do Jeruzalema 06:35 - Hit HTV-a 07:25 - Carstvo divljine	08:00 - Vijesti 08:05 - Zaboravljene igrčke, crtani film 08:35 - Leteći medvjedići 09:00 - Dizalica 10:00 - Vijesti 10:05 - Veliki dan doktora Minorke, film za djecu 12:00 - Vijesti 12:25 - Plodovi zemlje 13:15 - Mir i dobro 14:00 - Nedjeljom u 2 15:00 - Vijesti 15:10 - Oprah Show (390) 16:40 - Kruške i jabuke 17:10 - Vijesti 17:25 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 19:15 - LOTO 6/45 19:30 - Dnevnik 20:05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21:10 - Tri muškarca Melite Žganjer, dramska serija 21:50 - Waiting for Guffman, američki film 23:20 - Vijesti 23:30 - Siesta, američki film 01:05 - Ksena - princeza ratnica 01:50 - Spas 911 02:40 - Waiting for Guffman, američki film 04:05 - Oprah Show 04:50 - Carstvo divljine	07:00 - Vijesti 07:05 - Dobro jutro, Hrvatska 09:30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10:00 - Vijesti 10:10 - Predškolska nastava 11:40 - Mogu ja! 12:00 - Vijesti 12:30 - Snaga želje, serija 13:25 - Glazbena TV 14:10 - Vijesti 14:15 - Zvezdane staze 15:10 - Predškolska nastava 16:00 - Vijesti 16:05 - Športret 16:15 - Mogu ja! 16:30 - Hugo, TV igra 16:55 - Jezikomjer 17:00 - Zagreb: Obje strane 17:30 - Hrvatska danas 17:45 - Arhitektura 18:15 - Iz jezične riznice 18:45 - Vijesti 18:50 - Alpe-Dunav-Jadran 19:30 - Dnevnik 20:05 - Paško brime, dokumentarna emisija 20:45 - Latinica: Uspješna djeca 22:30 - Meridijan 16 23:00 - Na rubu znanosti 00:00 - Vijesti 00:05 - Glavni grad, serija 00:50 - Frasier, serija 01:15 - Muškarci su kao čokolada, njemački film	07:00 - Vijesti 07:05 - Dobro jutro, Hrvatska 09:30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10:00 - Vijesti 10:10 - Predškolska nastava 11:30 - Crtani film 12:00 - Vijesti 12:30 - Snaga želje, serija 13:25 - Glazbena TV 14:10 - Vijesti 14:15 - Zvezdane staze 15:00 - Prirodoslovlje 16:00 - Vijesti 16:05 - Mali veliki svijet 16:30 - Hugo, TV igra 17:00 - Jom Hašoa, prijenos 17:30 - Hrvatska danas 18:15 - Govorimo o zdravlju 18:45 - Vijesti 18:50 - Gradski ritam 19:30 - Dnevnik 20:05 - Globalno sijelo 20:35 - Paralelni svijet 21:05 - Forum 22:30 - Meridijan 16 23:00 - Koncert Martine Filjak 23:55 - Vijesti 00:00 - Pravda za sve 00:45 - Prijatelji 01:10 - Sudački dvoboj, film 02:40 - Opet iznova 03:25 - Sam u divljini, film 05:10 - Glazbena TV 05:55 - Gradski ritam, glazbena emisija
HRT 2	HRT 2	HRT 2	HRT 2	HRT 2
11:35 Čigrom oko svijeta 12:05 Heureka 12:35 Pozivnica 13:00 Transfer 13:45 Brisani prostor 14:35 Modra dalija, film 16:15 Da, premijeru 16:45 Vijesti za gluhe 17:05 Snaga želje, serija 18:00 Panorama 18:35 Treći kamenčić od Sunca 19:00 Upitnik, kviz 19:30 Carstvo divljine 20:05 Obitelj Soprano 21:15 Muškarci, žene i psi 21:45 Prave stvari, film 23:25 Zvezdane staze 00:10 Pregled programa za subotu	10:20 - Deterministički kaos 10:50 - Pola ure kulture 11:20 - K(v)adar 11:50 - Među nama 12:20 - Pozdrav životu, film 13:55 - Kućni ljubimci 14:40 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a 16:10 - Felicity 17:00 - Briljanteen 17:55 - Melrose Place 18:40 - Hit HTV-a 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Crno-bijelo u boji 20:50 - Vijesti 21:00 - Od Belfasta do Jeruzalema 21:55 - Modre planine, serija 22:45 - Triler	10:00 - Biblija 10:15 - Putovanje na sveta mjesta: Njemačka 10:45 - Portret Crkve 11:00 - Misa, prijenos 12:35 - Pleme 13:25 - Obiteljski vrtuljak 13:55 - Opera Box 16:20 - Ivana Trump's for Love Alone, film 17:55 - Ksena - princeza ratnica 18:40 - Putovanje Davida Carradinea 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Life of Mammals 21:00 - Omiš u Zagrebu, snimka koncerta 22:00 - Spas 911 22:50 - Pregled programa za ponedjeljak	09:00 - Prizma 09:50 - Mir i dobro 10:20 - Plodovi zemlje 11:10 - Željka Ogresta i gosti 12:05 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 13:55 - Obiteljski vrtuljak 14:25 - Glas domovine 15:00 - Istočna strana, zapadna strana - američki film 17:05 - Snaga želje, serija 18:00 - Panorama 18:35 - Stažist, serija 19:00 - Upitnik, kviz 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Glavni grad, serija 20:50 - Vijesti 21:00 - Frasier, serija 21:25 - Centre Street 100 22:15 - Tinjajuća cigareta,	10:30 - Iz jezične riznice 11:00 - Paško brime, dokumentarna emisija 11:30 - Alpe-Dunav-Jadran 12:00 - Latinica: Uspješna djeca 13:30 - Na rubu znanosti 14:35 - Firecreek, film 16:15 - Da, premijeru, serija 17:05 - Snaga želje, serija 18:00 - Panorama 19:00 - Upitnik, kviz 19:30 - Carstvo divljine 20:05 - Opet iznova 21:05 - Prijatelji 21:30 - Pravda za sve 22:20 - Sam u divljini, film 00:00 - Da, premijeru, serija

SRIJEDA 30.4.	ČETVRTAK 1.5.	HRT3	HRT3	HRT3
HRT1	HRT1	■Petak, 25. 4.	Inter - Lazio, prijenos 22.20 - Sport danas 22.35 - Nedjeljom u 2	■Srijeda, 30. 4.
07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10.00 - Vijesti 10.10 - Predškolska nastava 11.30 - Baltazar, crtani film 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Vijesti 14.15 - Zvezdane staze 15.20 - Taktina 16.00 - Vijesti 16.05 - Kokice 16.30 - Hugo, TV igra 17.00 - Bjelovar: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Emisija pučke i predajne kulture 18.45 - Vijesti 19.15 - LOTO 7/39 19.30 - Dnevnik 20.00 - Znakovi vremena, kontakt-emisija 20.55 - Savršeni svijet, emisija o filmu 21.25 - Poslovni klub 21.55 - Rijeka: More 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Veliki pisci: Alexandar Solzhenitsyne 23.50 - Vijesti 23.55 - Gilmoreice 00.45 - Stvar ukusa, film 02.35 - Nikita, serija 03.20 - Drugovi, film	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Putnici kroz vrijeme, serija za djecu 10.00 - Vijesti 10.10 - Predškolska nastava 11.20 - Cocco Bill 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Vijesti 14.15 - Zvezdane staze 15.00 - Uvod u razvijeni srednji vijek 16.00 - Vijesti 16.10 - Zvonko, crtani film 16.30 - Hugo, TV igra 17.00 - Rijeka: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Športerica 18.00 - Život vrijedan življenja 18.45 - Vijesti 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21.10 - Brisani prostor, politički magazin 22.00 - Pozivnica, emisija o kulturi 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Vrijeme je za jazz 00.00 - Vijesti 00.05 - Ekipa za očevid 00.50 - Kačić »Uzdavljak« 01.15 - F.I.S.T., film 03.35 - Monsignor Renard 04.20 - Water Engine, film	19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.00 - Podzemlje, film 21.25 - K(v)adar 21.55 - Sport danas 22.05 - Pravo vrijeme ■Subota, 26. 4. 10.30 - Hit-depo 12.00 - Tenis: Rusija - Hrvatska, prijenos 16.50 - PH u vaterpolu: Jug - Mladost, prijenos — — - PH u košarci: Split - Zagreb, prijenos 20.25 - Talijanska nogometna liga: Roma - Milan, prijenos 22.20 - HNL, emisija 23.30 - Sport danas 23.45 - Jazz koncert ■Nedjelja, 27. 4. 11.00 - Tenis: Rusija - Hrvatska, prijenos 17.00 - HNL: Hajduk - Varteks, prijenos 19.00 - Sportski program 20.25 - Nogomet:	■Ponedjeljak, 28. 4. 15.15 - Inter - Lazio, snimka 17.05 - Muškarci su kao čokolada, njemački film 18.35 - Ženskim rukopisom 19.00 - Planet Internet 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.10 - Petica 21.25 - Sport danas 21.30 - Idealan muž, film 23.05 - Čovjek koji ne odustaje ■Utorak, 29. 4. 17.20 - Petica 18.35 - Magazin Lige prvaka 19.30 - Nacionalni parkovi 20.05 - PH u košarci: Zagreb - Cibona, prijenos 22.00 - Sport danas 23.10 - Glamour Cafe	15.50 - Nogomet: Švedska-Hrvatska 17.50 - Sportski program 18.05 - Vaterpolo PH: Mladost - Jug, prijenos 19.15 - Crtani film 19.30 - Nacionalni parkovi 20.00 - Two for Texas, film 21.35 - Slobodna zona 22.15 - Sport danas ■Četvrtak, 1. 5. 19.30 Nacionalni parkovi 20.00 F.I.S.T., film 22.20 Sport danas 22.30 Hit-depo
HRT2	HRT2			
10.30 - Ekumena 11.30 - Globalno sijelo 12.00 - Govorimo o zdravlju 12.30 - Gradski ritam 13.00 - Paralelni svijet 13.30 - Forum 14.50 - Moonfleet, film 16.15 - Da, premijeru, serija 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Svi gradonačelnikovi ljudi, serija 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Gilmoreice, serija 21.05 - Nikita, serija 21.50 - Drugovi, film 00.45 - Da, premijeru, serija 01.15 - Zvezdane staze	10.30 - Svijet poduzetništva 11.00 - SOS - oni nas trebaju 11.30 - Fenomeni 12.00 - Poslovni klub 12.30 - Znakovi vremena 13.20 - Rijeka: More 13.45 - Veliki pisci: Alexandar Solzhenitsyne 14.40 - Ljudi iz šume, film 16.15 - Da, premijeru, serija 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Kačić »Uzdavljak« 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Monsignor Renard 20.50 - Vijesti 21.05 - Ekipa za očevid 21.50 - Water Engine, film	TV PREPORUKA »GOVORIMO O ZDRAVLJU« Utorak, 18.15, HTV 1 <p>Emisiju »Govorimo o zdravlju« Obrazovno-znanstveni program HTV-a emitira već 22 godine. Urednica emisije Milka Ganza naslov je osmislila u suradnji s prof. dr. sc. Predragom Kerosom, postavljajući emisiji visoke profesionalne kriterije. Odlaskom gde Milke Ganze u mirovinu emisiju uređuje i vodi Helga Vlahović-Brnoić. Televizija je slika, ali i riječ, a time informacija i poruka. I tako već gotovo tri desetljeća govorimo o zdravlju. Emisija je to koja bilježi svoje početke sredinom sedamdesetih godina kao logičan nastavak emisija namjenjenih obitelji rađenih od 1965. a možda i ranije.</p> <p>»Govorimo o zdravlju« jednostavno je nastala iz potrebe i zanimanja za zdravstvenu tematiku. Bile su to godine i velikih uspjeha svjetske, ali i naše medicine koje je jednostavno trebalo zabilježiti i približiti znatizeljnog gledatelju. Uz kapitelne domete poput uspjeha u transplantacijskoj medicini, onkologiji, radioterapiji i kemoterapiji te izuma imunosupresora, nisu ostali zaboravljeni ni »terenski« liječnici, medicinske sestre i ostalo zdravstveno osoblje manjih gradova, sela i naših otoka. Prezentirane su sve specifičnosti, kako bolesti, tako i kraja u kojem nastaju, načinu i kulturi življenja, prehrane i običaja te mogućnosti boljeg saznanja u očuvanju vlastitog zdravlja i važnosti postojanja obiteljskog liječnika. Sve su te emisije rađene na temeljima velikana našeg zdravstva i Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« kao i dobre suradnje sa medicinskim fakultetima, domovima zdravlja i zdravstvenim stanicama te brojnim drugim institucijama i pojedincima koji su radili na promicanju zdravlja našeg naroda.</p> <p>U emisiji svakoga utorka na 1. programu HTV-a, od 18.15 sati voditeljica ugošćuje liječnike specijaliste i druge znanstvene djelatnike koji mogu odgovarati na upite gledatelja o određenim zdravstvenim tegobama, promičući na taj način zdravstvenu kulturu. U emisiji se govori o pojedinim stanjima i načinima liječenja uz izravna pitanja gledatelja, a sastoji se od triju cjelina: objašnjava uz ilustraciju snimljenu u bolnici ili domu zdravlja; govori o uzrocima nastanka, posljedicama i načinima liječenja te odgovara na pitanja gledatelja.</p> <p>Emisiju, kojoj je osnovna obrazovno-informativna svrha, mogu pratiti i osobe oštećena sluha. Reprizu emisije možete pratiti srijedom prijedodne, na 2. programu HTV-a.</p>		

DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árusítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

Maksima Gorkog

Fideks

Huga Badalića 12
Tel./faks: 024/553-809
24000 SUBOTICA

ŠKOLA POŠTA

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- ▲ djeca do 6 godina voze se besplatno
- ▲ djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.420 din.)
- ▲ studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1.988 din., a u jednom pravcu 1.106 din.)
- ▲ osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

VICAI OPTIKA

Subotica, Vladimira Nazora 8

- kompjutorski pregled vida uz prisustvo stručnog lica
- izrada naočala u kratkom roku
- nabavka sočiva i stakla isključivo inozemnih proizvođača
- USKRSNI POPUST od 10% na sav asortiman i poklon iznenađenje

Radno vrijeme: od 8-12 i od 17-19 sati.

Telefon: 024/21-100

www.vicai-optika.co.yu

TippNet Internet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike

Izrada web-prezentacija

Prodaja računara i računarske opreme

Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža

Prodaja licenciranih softwarea

Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi

Izrada knjigovodstvenih i drugih softwarea

Bogat izbor informatičke stručne literature

Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Braće Jugovića 5, Subotica, Tel. (024) 555-765

e-mail: support@tippnet.co.yu

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku 19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trepeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 800 dinara

☐ 1 godina = 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna u diskretnom pakiranju!

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 6.000 dinara	} 20% p.p.
1/2 = 3.600 dinara	
1/4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PREPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 5.000 dinara	} 20% p.p.
1/2 = 3.000 dinara	
1/4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1/1 = 3.000 dinara	} 20% p.p.
1/2 = 1.800 dinara	
1/3 = 1.300 dinara	
1/6 = 700 dinara	
1/12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

NEKRETNINE

Subotica,

Braće Radića 6

Tel: 024 / 554 - 570

Tel./fax: 024 / 551 - 203

NBA *agencija*

za marketing,
konsalting i sve vrste
posredovanja između
pravnih i fizičkih lica

**KADA KUPUJETE ILI PRODAJETE,
OBRATITE SE NAJPOUZDANIJOJ
AGENCIJI SA TRADICIJOM
UZ SLOGAN**

99% + *NBA* = 200%

SIGURNOSTI!

**NAJSIGURNIJA RAZMENA NEKRETNINA
IZMEĐU BIVŠIH REPUBLIKA JUGOSLAVIJE.**

VETERINARSKI
ZAVOD
"SUBOTICA" a.d.
24106 Subotica
Beogradski put 123

Tel.: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

VETCAN
kompletna
hrana
za pse

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE

SMJEŠA N
SMJEŠA PS-1
SMJEŠA PS-3
SMJEŠA
PSB-FINIŠER
SMJEŠA
PSB-STARTER

SMJEŠA
SMJEŠA
SMJEŠA
FAVORIT
STARTER
ZA PRASAD
GROVER
ZA PRASAD

KD
TS-1
TS-2
P

PREMIXI I SUPERI

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
Tel./fax: 024 561 533
agria@suonline.net

